

*Spegel spegel på väggen där
Jag liknar mamma. Pappas
sida har gått i tusen bitar, för
länge sedan.*

*Inte ens sitt utseende
har han gett mig.*

*Det har min halvsyster Jonna
fått, det och allt annat.*

BARBRO BJÖRKFELT

SOLVEIG VON SCHOULTZ | NOVELLER
Vinnarbidragen 2021

SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

Vinnarbidragen
i Solveig von Schoultz-tävlingen

2021

Skrifter utgivna av Svenska folkskolans vänner – volym 231
ISBN 978-952-7076-53-8
Layout: Rabbe Sandelin
Oy Nordprint Ab, Helsingfors 2021

Vinnarbidragen
i Solveig von Schoultz-tävlingen

2021

SFV:s litterära tävlingar

Syftet med SFV:s litterära tävlingar är att främja intresset för att skriva skönlitteratur. Det finns två tävlingar:

Arvid Mörne-tävlingen (för under 30-åringar) som instiftades 1986.

Solveig von Schoultz-tävlingen (för de som fyllt 30) som instiftades 2004.

Vartannat år gäller tävlingarna dikter, vartannat år noveller. Arvid Mörne-tävlingen utlyses i oktober, tävlingstiden går ut i mitten av januari, och prisutdelningen sker i maj. Solveig von Schoultz-tävlingen utlyses i januari, tävlingstiden går ut i mitten av april, och prisutdelningen sker i september.

Båda tävlingarna har samma prissummor: I pris 5000 euro, II pris 3000 euro och III pris 2000 euro. Förstapristagaren erbjuds även en kortkurs i skrivande på Nordens folkhögskola på Biskops Arnö i Sverige. Kortkursen äger rum på sommaren och pågår cirka fem dagar. Därutöver får alla som premierats i SFV:s litterära tävlingar också delta i ett skrivarseminarium.

Med sin naturlyrik etablerade **ARVID MÖRNE** (1876–1946) skärgården och kustbygderna som finlandssvenskarnas eget poetiska landskap. Han hörde också till de mest respekterade bland ”den svenska jordens” ideologer, som ville bygga upp ett folkligt, finlandssvenskt och patriotiskt nationalmedvetande.

Men för det svenska ekonomiska och politiska etablissemanget framstod Mörne i många avseenden som oppositionell person. Det var inte bara mot AKS och äktfinsk svenskfientlighet som Mörne höjde sin berömda djupa malmstämma; också mot Lapporörelsen och dess svenska gynnare, mot högerradikalism i allmänhet och även mot de kommersiella intressenas kulturella förmynderi yttrade

han sig både som diktare och publicist. Mörne var också Finlands mest framträdande representant för den nordiska demokratins ”beredskapsdiktning” mot de totalitära tendenserna i 1930-talets Europa.

Redan som ung hade Mörne väckt uppmärksamhet med sin friska men ännu något oviga lyrik, men av den samtida konservativa kritiken ställdes han i skuggan av andra diktare. Senare bedömare har med skäl vänt på rangordningen.

Källa: Johan Wrede: "Arvid Mörne". Biografiskt lexikon för Finland, blfi.fi, SLS
URN:NBN:fi:sls-4798-1416928957404

SOLVEIG VON SCHOULTZ (1907–1996) nådde konstnärligt mästernivå både som lyriker och som novellist. Hon debuterade år 1932 med ungdomsromanen *Petra och silverapan*, som följdes av romanen *December* fem år senare. Hennes första diktsamling *Min timme* utkom 1940. Kriget hade stor betydelse för henne, liksom för många av de kvinnliga författare som debuterade på 1930-talet, vilket framgår av den självbiografiska *Längs vattenbrynet* från 1992. Litteraturkritiken har i efterhand uppmärksammat att von Schoultz vid tiden för sin debut drogs till modernismen, som i början av 1940-talet var mycket omstridd.

Inom litteratur- och kvinnoforskningen har man fäst uppmärksamhet vid att von Schoultz utforskade ”samhällsmodern” – en kvinnotyp som ofta förekommer i kvinnotexter från kriget och efterkrigstiden. Solveig von Schoultz skildrar, ofta med en viss ironi, moderskapets många aspekter: från lycka till självuppgiffring och åsidosättande av egna behov. Under hennes långa författarbana bemöttes detta på olika sätt. Under de första årtiondena fick hon god kritik för sin psykologiska insikt och sina kunskaper om kvinnor och barn. Under könsrollsdebatten på 1970-talet var kritiken njuggare, medan hennes texter senare bemötts med uppskattning även från feministiskt håll.

Källa: Katarina von Numers-Ekman: "Solveig von Schoultz". Biografiskt lexikon för Finland, blfi.fi, SLS
URN:NBN:fi:sls-5163-1416928957769

Öppen planlösning

I pris

Louise Agnesdotter

Första pris, 5 000 euro, tilldelas Louise Agnesdotter, Helsingfors, för novellen ”Öppen planlösning”. Med en blandning av ömhet och lätt desperat humor lyckas denna eleganta novell ringa in en plågsam och oförlöst livssituation. Det mesta förblir osagt när protagonisten försöker ta avsked av sin mor och sin syster i en lyxig och klaustrofobisk villa i Australien.

Jag är från Sverige men sedan över tjugo år tillbaka Helsingforsbo, och arbetar som bibliotekarie. Att läsa och skriva skönlitteratur är en underbar samtalsform. Långsam och intim. Det är så mycket som inte får plats i själva pratet, som måste skrivas istället, och läsas.

När jag öppnar dörren till badrummet står min mamma där.

Solljuset flödar in i rummet. Cikadornas gnissel fyller luften.

Min mamma står framme vid handfatet. Genom fönstret bakom henne tränger sig några bambuplantor in och gnider sig mot varandra med ett stilla rasslande.

Jag öppnar munnen för att säga ursäkta, men min mamma hinner före.

– A ä ach aa, säger min mamma.

Hon håller på att rengöra tänderna med tandtråd, men nu är hon strax klar, vilket hon betonar genom att nicka energiskt med huvudet.

– Ursäkta... försöker jag igen.

– A ä ach aa, hinner min mamma före igen.

Jag ger upp och stänger dörren.

Huset på 9 Mcleod avenue har förstås ett badrum. I själva verket har det tre. Det har föräldrabadrummet. Det ser vi inte så mycket av efter den där första magiska kvällen då min syster visade oss runt i huset. Det ligger innanför föräldrasovrummet, the king bedroom, som min syster kallar det.

Det har barnens badrum, där min syster som hon skämtsamt säger ”inte ansvarar för hur städad det är”.

Och så har det det badrum vi ska använda, gästbadrummet.

– Och här är gästbadrummet, sa min syster. Dörren går inte att låsa.

Hallen ter sig mörk när badrumsdörren är stängd igen. Det är tyst. Ingen står i hallen förutom jag. När jag ska lyfta foten för att gå har den klibbat fast vid golvet.

Varken jag eller min syster tågluffade, då när man skulle. Då när man skulle vara ung och öppen och vilja se världen. Det var först senare, när de riktiga tågluffarna hade kommit hem igen, tömt ut sina smutskläder ur sina ryggsäckar och påbörjat sina studier, som jag reste iväg.

Senare reste även min syster.

Inte för att jag brydde mig.

Foten lösgör sig från golvet med ett dämpat ritsch och jag går tillbaka in i gästrummet för att fortsätta packa. Vi har bestämt oss för att packa redan på morgonen, trots att flyget inte går förrän på kvällen, så är det klart sen.

Trots att det är tidigt på dagen börjar det redan bli hett i rummet. En fågel som om och om igen visslar en hel liten melodi har hållit på sen klockan sex. Den har suttit utanför fönstret varje morgon. Min syster vet inte vad den heter.

Att jag inte skulle komma att besöka min systers hus var självklart. *9 McLeod Avenue* var en rad i min adressbok, som jag då och då slog upp och skrev av. Med nian först, sådär utländskt. Och konstigt nog med *Mc* och *Leod* hopskrivet.

- Ska alltså *Mc* och *Leod* skrivas ihop?
- Ja, det ska det väl.
- Vänta, jag måste hitta en penna.
- Mm...
- Ja, hallå? Nu har jag en penna.

Och med litet *l* i *Leod*.

- Och det ska faktiskt vara litet *l* i *Leod*?
- Ja. Vad skulle det annars vara?

Och litet *a* i *avenue*, förstås.

- Och *a*:et i *avenue*, ska det också vara litet?
- Jamen det är väl självklart.

Under de första åren skrev jag den på brev någon gång emellanåt, eller på paket till min systers födelsedag, om jag kom jag ihåg.

Jag är svettig och klibbig. På bäddsoffan där jag och min dotter har sovit ligger kläder utspridda över de hopknölade lakanen. I fåtöljerna ligger kassar med kläder och nyinköpta saker vi ska ta med oss hem. På fönsterbrädan i burspråket ligger broschyrer, biljetter och kvitton som kanske ska slängas, kanske ska tas med. En kotte från ett märkligt träd, en fröställning från vandringen då vi tog paus vid vattenfallet. Vilka minnen ska jag ha kvar?

Min syster kommer inspringande i rummet.

– Jag är ute på fönsterstängarrundan, ropar hon. Tut, tut!

Hon sträcker sig över fönsterbrädan med alla mina minnen och drar igen fönstret. Fågeln med melodin hörs fortfarande, men svagare.

Min systers mans röst hörs bra, ända bortifrån the king bedroom.

– Har du stängt fönstren, älskling?

Den förändring min systers blick genomgår gör ont i mig.

Sen fäster hon den på mig och ler.

– Det finns kaffe kvar i köket, om du vill ha.

Så ångar hon ut igen.

Jag sänker handen. Den som jag hade tänkt stryka henne över siden-ärmen med.

– Pling, pling, säger jag tyst.

Min dotter makar bort ena luren någon centimeter från örat.

– Vad sa du mamma?

– Nä, ingenting. Jag ska packa.

Hon makar tillbaka luren igen.

När luftkonditioneringen sätts på måste man stänga fönstren. När luftkonditioneringen sätts på måste min syster stänga fönstren.

Det är så hett. Jag kan inte hitta resväskan.

Efter någon tid började jag skriva den på paket även till min systers dotters födelsedag. Snart efter det började jag skriva den på paket även

till hennes andra dotters födelsedag och sedan några år tillbaka skriver jag den också på paket till min systers sons födelsedag. Och till jul förstås. Varje år lite för jul, alltid lite för lite tid före jul, står jag i lukten av svett och blöta yllevantar, i hörnet av den av människor fullproppade kiosk som numera är vårt postkontor, och skriver 9 Mcleod avenue. Med nian först, sådär utländskt.

Själva bodde vi alltid på Svanvägen 33.

Min hud har klibbat fast vid luften. Sidenet är fuktigt och skrynkligt. Jag måste tvätta mig och klä på mig.

När jag öppnar dörren till badrummet står min mamma där. Genom det öppna fönstret kastar sig solljuset i kaskader mot det specialimporterade italienska kaklet. Min mamma står mitt på golvet med huvudet nedböjt och borstar håret. För borsten från nacken, ner genom håret tills den kommer ut igen på andra sidan, frigörs, och så börjar det om igen. Tag på tag. Så som hon brukade göra.

Då var kaklet brunt.

Jag ska just öppna munnen för att säga det, "Vårt kakel var brunt", ska jag säga, men min mamma hinner före.

– Det var som om resåren släppte, det vill jag att du ska veta, säger hon, med huvudet ned mot golvet. Hon har tagit av sig glasögonen. De ligger på byrån bredvid henne.

Hon borstar vidare. Jag väntar. Så gör jag en ny ansats.

– Bara sådär. Från en dag till en annan, säger min mamma.

Min mamma borstar. Cikadorna gnisslar, rytmiskt som en klocka.

– Det vill jag att du ska veta.

Min borste ligger där också. Den borde jag packa.

– Plötsligt bara hänger skinnet.

Nu har hon rest sig, och kisar mot mig. Rynkar näsan av ansträngningen att försöka se.

Jag tar ett steg baklänges ut genom dörren.

– Vårt kakel var brunt, säger jag supersnabbt.

Sen stänger jag dörren igen.

– Det vill jag att du ska veta, säger min mamma.

Jag har stängt dörren.

– Så att du vet hur det blir sen.

Dörren är stängd.

Jag måste hitta resväskan. Den är röd och av medelstorlek.

Bakom dörren till ett av sovrummen hörs spridda ljud. Jag lägger örat mot den. Min man och min son packar. När jag börjar andas igen har fötterna åter klibbat fast vid golvet. Detta förbannade värmerekord. Med dämpade ritsch går jag fram till nästa dörr. Där inifrån hörs låga skratt. Min systers barn spelar spel på sina paddor.

Det finns kaffe i köket.

Sidenpyjamasen kom i en platt kartong. Den anlände med bud och jag lade den på mitt skrivbord. På locket var en bild av en dam som ligger på en divan och dricker champagne. Jag lyfte varsamt av det. Under locket låg ett tunt paket, inslaget i silkespapper. Jag vecklade upp det och det midnattsblå tyget rann som vatten mellan mina fingrar.

– Jag köpte faktiskt en likadan till mig själv, sa min syster per telefon.

Jag kunde se henne framför mig, så som jag hade sett henne framför mig så många gånger när vi talade i telefon. Jag såg hur den gamla delen av huset var ihopkopplad med den nya delen via några trappsteg, så som hon hade berättat. Jag såg julgranen från fotona stå där i genomgångsrummet som blev när den gamla delen byggdes ihop med den nya. Och jag såg köksskåpen, de alltid blänkande köksskåpen, fotograferade ur alla upptänkliga vinklar, alltid med köksön i förgrunden, alltid med barnen som pysslade vid den, om än inte alltid med pepparkaksbak och jag placerade köket någonstans åt trädgården till. Det blev fint. Och jag såg telefonen i genomgångsrummet och min syster som talade i den. Min fina syster.

– Om vi hade bott närmare varandra hade vi kunnat sitta bredvid varandra i våra likadana sidenpyjamasar, sa hon.

– Ja! Och druckit champagne! sa jag.

– Ja, i bersån! ropade vi. Hon från det ena utlandet och jag från det andra.

Att tiden går, nej, jag kan inte ta ansvar för det. Att det som händer nu sen måste betraktas som då. Att solen går upp och ned, så långt kan jag sträcka mig, och dygnet som följer på det, alltså enheten, namnet. Och sedan att flera och större enheter, ja, namn måste de ju ha, men att det plötsligt ska kallas för länge sen. Jag gjorde det jag gjorde, solen fortsatte att göra det den gör. För mig är det lika nyss som det var då.

Dörren till tvättstugan står öppen. Maskinen är på. Min syster tvättar varje morgon.

Rummet där min mamma sover är tomt förstas. Jag tittar in. Det är tomt. Mammans resväska står öppen. Mammans australienresväska.

Man kan ju titta på en rad i en adressbok och skriva av den som om det vore något naturligt. Man kan ju leka att det är det. Ja! Vi leker att du bor i Australien! Ja! Och att där finns det kängurur och koalabjörnar. Ja! Och att varje år så åkte mamma och hälsade på dig, hur många barn får - du - när - du - blir - stor? Ett, två, tre och att jag bodde där också, nej, vänta, jag bodde i ett annat land och ingen av oss bodde kvar hemma i vårt eget land. Och jag var en fattig, leker vi. Ja! Så jag kunde aldrig komma och hälsa på dig.

Sjuan och nollan som sitter fast i torkställningen har börjat tappa luften. Guldplasten skrynklar sig, men de håller sig fortfarande uppe, svävande. Så fint min syster hade ordnat det. Alla de tre barnen, och så guldballonger dessutom.

Jag fortsätter de tre trappstegen upp till köket. Där är köksskåpen, som de ska, men ingenting annat är som det ska. Bakom ryggen på fotografen fanns ett hav av yta som inte syntes på bilderna. Köket är inte köket, utan köket-vardagsrummet. Soffan i vardagsrummet är inte en plats dit man kan dra sig tillbaka, utan en ö mitt på golvet i

vardagsrummet-köket, dit man snarare drar sig fram. Min syster har öppen planlösning.

I ekot som uppstår i och med den enorma takhöjden hade min syster svårt att göra sin röst hörd, då under den där första magiska kvällen då hon visade oss runt i huset.

- Kan ni vara lite tysta, jag pratar med min syster? sa min syster.
- Och jag pratar med *min* syster, sa den äldsta dottern och fnissade.
- Nej, det är *min* syster, sa brodern.
- Vilken av dem? sa mellansystemen. Du har ju *två*!

Vi skrattade alla och skålade i champagne för mamma.

För en dag, leker vi, så bestämde våran mamma drottningen att det hade gått så många dagar och så många nätter så hon skulle fylla år, och då skulle hon ta med sig alla oss hem till dig för att fira.

När vi landade i Sydney var det kväll. Samtidigt som vi mödosamt vecklade ut oss ur flygplansstolarna ställde min syster in den sista tallriken i diskmaskinen, knöt av sig förklädet och hoppade i sandalerna. Medan vi köade oss genom tullen körde hennes taxi på lätta hjul genom ett kvällsljuset Sydney mot flygplatsen. Sen stod hon där. På ett stort plakat hade hon skrivit alla våra namn mot bakgrund av våra olika länders flaggor. Jag drog mig lite efter de andra för att hinna svälja klumpen i halsen.

Taxin kryssade sig fram genom staden och stannade till slut framför ett enda hus. Ett brunt tegelhus. En man med en hund gick förbi, morsade på oss och svängde in på garageuppfarten till nummer 11. Precis som om det skulle vara helt normalt. Precis som om det inte skulle spela någon roll att han var på andra sidan jorden. På en skylt bredvid vägen stod: *McLeod ave*. Med *Mc* och *leod* hopskrivet. Med litet *l* i *leod* och litet *a* i *ave*. På huset satt en nia i mässing.

Tårarna gick inte att svälja.

Nu pratar ingen i vardagsrummet-köket. Det är tomt. Luftkonditioneringen hörs inte.

Med kaffekoppen i handen promenerar jag ut mitt i rummet och

sätter mig i soffön. Ser ut över trädgården som inte ligger där den ska ligga. Jag saknar huset jag byggde till min syster. Jag önskar att jag hade ritat en karta över det.

- Min syster springer förbi.
- Allt bra där? frågar hon.
  - Absolut, säger jag.
  - Jag letar efter solkrämen, ropar hon.
  - Tut, tut, svarar jag.
  - Pling, pling, säger hon.

Det är lätt att åka ut i världen. Man behöver inte bestämma hur länge man ska vara borta. Man bara packar, och så åker man.

Tvättmaskinen centrifugerar. Nedanför trappan i genomgångsrummet står ingen julgran och ingen telefon. Där står min syster och hon pratar inte i telefon med mig. Där ligger ett berg av skrynklig tvätt. Min syster stryker, med snabba, knyckiga rörelser. Bakom henne står hennes man. Över hennes axel följer han strykningen med rynkad panna.

- Där, säger han.
- Han sträcker sig fram och sätter fingret på T-shirten. Hans mun hamnar inne i min systers hår, just vid hennes öra.

- Det är en skrynkla där, säger han.

Så ser han mig och ler.

- Godmorgon. Det finns kaffe kvar i köket, om du vill ha.

Sedan faller han blick på min pyjamas och rynkan i pannan kommer tillbaka. Han ser mot strykjärnet, det rycker i pekfingret, det fälls ut. Han ser mot min syster som håller i strykjärnet. Mina fötter börja trampa upp och ned, lösgöra sig från stengolvet gång på gång, ritsch, ratsch, ritsch. Sen faller han in fingret igen.

- Visst gör det? Älskling?
- Hans röst är älskvärd.
- Min systers axlar är uppdragna.
- Jag är skrynklig och svettig.

Min syster har redan kläderna på sig. Jag är *för* skrynklig och svettig, jag är den enda som fortfarande har pyjamasen på mig.

Min syster har redan kläderna på sig! Hon har inte längre sin likadana sidenpyjamas på sig! Vi skulle ha tagit kort med våra likadana sidenpyjamasar, men nu är det för sent.

Jag måste tvätta mig och klä på mig.

Först när jag drar undan glasdörren till duschen märker jag att det är någon i badrummet. På toalettstolen sitter min mamma. Jag vänder bort blicken.

- Jag tänkte att vi kunde ha saltgurka på skinkan, säger min mamma.

Jag fäster blicken på handfatets gyllene kran, men kranen är hal, och blicken vill inte hålla sig kvar.

- Vilken skinka?

– Smörgåsskinkan. Den ligger där till vänster när du öppnar kylskåpsdörren.

Jag försöker fästa blicken på de strävare bambuplantorna istället.

- Vad ska vi alltså ha smörgåsskinka till?

– Nej, till höger menar jag. Bakom smöret, när du öppnar kylskåpsdörren, förtydligar min mamma. I luften framför sig öppnar hon en imaginär kylskåpsdörr för att visa.

Cikadornas ljudmatta höjs och sänks enligt någon tusenfalt upprepad algoritm. Nu för tiden säljs de i universitets lunchrestaurang, rostade.

Jag vill gå ut ur badrummet, men jag måste gå till botten med det här.

- Vilka smörgåsar?

Jag tittar på min mamma. Hon ser förvånad ut.

- Dom vi ska ha med oss till flygplatsen.

Det plumsar till i toaletten, som ett pukslag i slutet av stråksektionens parti.

Cikadorna tystnar.

Lukten börjar sprida sig.

Jag biter ihop.

- Ska vi alltså ha smörgåsar med oss till flygplatsen?

- Ja, säger min mamma. Vad skulle vi annars ha?
- Jag tar med mig hårborsten på vägen ut.
- Jag hör hur hon rullar på toapappersrullen där inne.
- Jag är klar! ropar hon.

Mina käkar värker.

Det skulle ju vara bra med ett lås på badrumsdörren.

Den där morgonen i huset vi hyrde i bergen, var det för sent redan då? Det var så mycket som skulle ha gjorts annorlunda, som blev fel. Min syster var i tvättstugan. Hon tvättar varje dag min syster, även i hus som hon hyr bergen. Jag hörde ett ljud där inifrån. Sen ett rop.

– Allt är förstört! ropade min syster.

Hon stod framför tvättmaskinen. Luckan var öppen, sidenpyjamasarna droppade i hennes hand.

De skulle ha tvättats i tvättpåse. I mycket lägre temperatur. Med specialtvättmedel. Annars förlorar de sin glans. De brister, slits sönder, och allt blir förstört.

– Förlåt! sa hon, och tittade på mig.

Mina ord till tröst räckte inte långt. Hur lyfter man en skuldbörda som inte finns?

Det var första gången jag såg den där blicken hos henne.

Det var inte den där kvällen då hon låste in sig i the king bedroom.

Det har gått lång tid nu, säger dom. År. När borde man ha bestämt hur länge man ska vara borta? Om varken jag eller min syster flyttar hem igen tar släktgrenen slut med vår mamma.

När vi har packat klart ska vi ta en sista tur på stan. Köpa några saker som vi vill ha med oss hem, äta lunch på ett sushiställe med rullande band. Barnen ser fram emot det.

Jag kan inte hitta resväskan! Kan den vara ute? Tog jag med den ut, den där natten i trädgården som vi inte pratar om? För champagnen i bersån blev till vin i soffön. Den största vinflaska någon av oss sett,

från en lokal vingård på andra sidan jorden. Och jag gick ut, jag måste hitta täckning, jag måste prata med någon hemma i verkligheten där dag var dag och allt var som det skulle. Det var väl därför jag var ute i trädgården den där natten.

När jag öppnar dörren till trädgården slår värmen emot mig. Att gå ut är som att gå in i en bastu. Jag kliver ut på trappan. Det bränner under fötterna. Jag kan inte gå ut i pyjamas. Vad ska grannarna säga, i nummer sju och nummer elva? Men jag måste hitta resväskan! Jag måste tvätta mig och klä på mig så att jag kan gå ut och hitta resväskan. Så att jag kan packa.

Den där kvällen i huset i bergen hade du låst in dig i the king bedroom, leker vi. Du hade låst in dig i the king bedroom och skrek om och om igen att du inte vill leva längre.

Vi skulle spela krocket efter maten, leker vi, men vår mamma ville inte spela krocket efter maten när hennes dotter ligger inlåst i sitt sovrum och ropar att hon inte vill leva längre. Din man ville inte heller spela krocket efter maten, när hans fru hade betett sig så illa mot honom.

Nej.

Nu leker vi inte mera.

Ingen ville spela krocket utom din äldsta dotter, så hon och jag gick ut i mörkret och satte upp bågarna. Det stack i våra fötter av taggiga växter. Varken hon eller jag visste vad de hette.

De andra satt kvar där inne vid bordet. Du låg i the king bedroom och skrek att du inte vill leva längre. Mamma stickade.

Mamma som har så svårt för självmord.

Nej, vi leker inte mera.

När jag öppnar dörren till badrummet står min mamma där.

– Men herregud människa är du klar någongång? skriker jag.

Jag marscherar uppför trapphelvetet igen till det så kallade köket.

– Det är ju lite jobbigt att inte kunna veta om någon är i badrummet, skriker jag till min syster.

Hon står och plockar in disk i diskmaskinen.

– Det hade ju varit bra med ett lås!

Hon hade ju kunnat säga ”tyvärr”. ”Och här har vi gästbadrummet” hade hon kunnat säga, vilket hon också sa.

”Dörren går inte att låsa” hade hon kunnat säga, vilket hon också sa.

”Tyvärr” hade hon kunnat säga. Vilket hon inte sa.

– Åh, säger min syster. Vi brukar alltid ha dörren öppen om det inte är någon där.

Hon radar in glas i diskmaskinen.

– Det hade du ju kunnat säga, säger jag, under den där första magiska kvällen när du visade oss runt i huset.

”Och här har vi gästbadrummet”, hade du kunnat säga. ”Dörren går inte att låsa, men vi brukar ha den öppen när ingen är där”, hade du kunnat säga. ”Så vet man att det är ledigt”.

Min syster tar upp en kopp och tittar noggrant på den.

– Men det är väl självklart, säger hon, och gnuggar på koppens kant. Det finns väl ingen anledning av ha en dörr stängd om ingen är där?

Hon ser sig om efter mer disk att ställa in. Jag andas tungt och bara stirrar på henne. Jag står inte ut!

Min systers man kommer springande från the king bedroom.

– Har du redan börjat? frågar han.

Han tar ut ett av glasen.

Han ställer in det igen.

– Det här ska stå såhär.

Han grabbar tag i alla besticken och vräker ut dem över köksbänken.

Så börjar han sätta in dem igen.

– Den här ska stå här.

Hans röst är len.

– Men tittar du över huvud taget på vad jag gör?

Så ser han på mig.

– Jaa. Och snart ska väl ni börja åka?

Jag står inte ut med att lämna henne här.

På vägen till badrummet möter jag min dotter. Bakom sig rullar hon en resväska. Den är röd och av medelstorlek. Hjulen rör sig lätt mot hallens stengolv.

– Det är klart nu, säger min dotter. Jag har packat.

– Vad bra, säger jag. Vad tog du med?

– Allt, säger min dotter. Vi kommer väl inte tillbaka hit något mer?

När jag öppnar dörren till badrummet är det tomt. Genom det öppna fönstret strömmar hettan in. Typiskt mamma att ha det öppet, fast luftkonditioneringen är på. Jag stänger det med en smäll. Det var det sista.

Jerrys tid nu

II pris

Michael Hancock

Andra pris, 3 000 euro, tilldelas Michael Hancock, Eckerö, Åland, för novellen ”Jerrys tid nu”. Tonårsdrömmen om att bli en annan, en coolare och tuffare person, får sällsynt god gestaltning i berättelsen om hur Lillen inför en Magnus Uggle-spelning i folkparken klär upp sig och föreställer sig hur han nästa dag drar till storstan. Att texten slutar i solkig tragik snarast ökar dess energi.

FOTO: MARCUS BOMAN

Michael Hancock är författare, musiker och journalist. Han arbetar som reporter och opinions-skrubent på tidningen Nya Åland. Han är född och mestadels uppvuxen i Stockholm men har från barndomen också varit deltidslänning och bor i Eckerö sedan 2001. På fritiden leder han bandet Poporkestern Åland.

Han misstror hundar, älskar franska verb och är fin på sonetter.

Det var det jävla håret som var värst.

Det andra gick an: mamma hade smink man kunde ta av: puder och kajal och rouge. Brallorna hade syrran sytt in på order om totalt dödstystnad, inga fina ena men ändå och skjortan hade han hittat i garderoben på vinden. Vems den hade varit visste han inte, men det kunde ju vara något som Roger lämnat efter sig, pappas lillebror som försvann till Stockholm när han bara var sexton år. Det var det nog.

Men håret var värst. Jerry hade aldrig använt locktång förut, och först blev det bara ännu sämre. Vågigt, som Peters i åttan som lyssnade på Harpo. Harpo! Han ville ett ögonblick kasta locktången rätt in spegeln: det skulle inte se ut så där! Det skulle vara mörkt, mycket mörkare, och småsmåsmåsmålockigt, nästan pudelartat, och så skulle det hänga i spiraler lite slarvigt perfekt ner över tinningarna för att sedan bli längre över öronen och så skulle det ramla ner över ryggen och försvinna precis som på skivan! Han tittade sig i spegeln. Det var helt FEL.

Blont. Rakt. För kort och för fult och vanligt och FULT! Helvete!

Men han fortsatte. Han satte på skivan igen, kollade återigen att dörren var låst och återvände sedan till den uppallade hallspegeln. Snodde in en test i locktången. Väntade. Sjöng med: *Vi har vår tid nu (vår tid nu), nittonhundrasjuttisju (sjuttisju), vi har vår tid nuuuu ...* Släppte håret. Kollade. Kanske. Faktiskt. Ännu längre tid bara, så.

Det tog två timmar. Sedan var det faktiskt bra. Inte helt småkrulligt, men krulligt i alla fall. Det kanske hade blivit bättre med papiljotter, men sånt hade varit omöjligt att dölja för de andra. Han tittade på klockan bredvid den gamla Kiss-affischen. Dags för sminket. Han visste precis hur han skulle göra.

Halv åtta var han klar. Gott om tid: parken öppnade inte förrän åtta, och konserten kom säkert inte igång förrän nio, halvtio kanske. Magnus Ugglas började alltid försent. Det var en del av stuket, liksom. Så hade det stått i Veckorevyn i alla fall. Han var inte riktigt säker på vad det betydde, ”stuket”. Men det lät bra.

På med byxorna, skitbra, maxat tajta, och så skjortan och fotbollsskorna. Skorna var inte perfekta. Men han hade helt enkelt inga andra som inte såg så VANLIGA ut. Och man kunde ju inte gärna ta gummi-stövlarna! Fast fotbollsskor ... Plötsligt vacklade han i sin övertygelse, blev trumpen, ville strunta i alltihop. Ingen mening med nåt ... Men just då kom rätt låt.

OAH!

Jerry

Tänk på din framtid

Jerry

Tänk på vad du ska bli

Jerry

Tänk på ditt rykte

Jerry

Tänk på ditt liv

Jerry

Du sköter väl skolan

Jerry

Du är ju snart stor

Jerry

Lyssna på mamma

Jerry

Om du ändå var som din bror

*Men jag skiter i majjen och jag skiter i rektorn
och jag skiter i allt som dom fyller mig med
Och jag skiter i fysiken och jag skiter i matematiken
och jag skiter i all annan satans teknik*

*Och jag skiter i morsan och jag skiter i farsan
Dom säger att jag skiter i allt, men det skiter jag i
Så jag drar iväg
drar i väg från stan*

Någon tog i dörrhandtaget, kom inte in. En knackning. ”Lillen?”

Mamma. Han sänkte. ”Ja!”

”Varför har du låst?”

”Därför.”

Mer rassel i handtaget.

”Men...”

”Vad är det?”

”Vill du inte ha mat? Jag ropade förut, men du hörde inte. Jag sparade lite stek!”

Han var faktiskt hungrig. Men det var försent att göra något åt nu, han gick inte ner så här. Det fick vara, han kunde kanske ta en korb i parken senare.

”Nej.”

”Men du blir hungrig!”

”Lägg av!!”

Det blev tyst. Han visste att hon stod kvar där utanför. Han höjde igen.

*Alla människor bara snackar
om hur dom vill man ska va
Dom är bögar allihopa
jag funderar på att dra*

Hon stod fortfarande kvar, det kändes. Han sjöng med, fast han inte tyckte om ljudet av sin röst.

*... och jag skiter i gubbar och jag skiter i kärringar
för jag tänker inte bli nån mänsklig maskin
Så jag funderar på att dra
dra i väg från den här JÄVLA stan*

Han sket i vad folk tyckte om hans skor. Dojjorna.

Sist kom örhängena på plats. De hängde ner en bit, två stjärnor i varsin kedja. Inte elgitarrer som på skivan, men ... Han hade köpt dem i Torsby, på Domus. Med clips, eftersom han aldrig skulle få tillåtelse att göra hål. Aldrig. Men clips gick nästan lika bra. Syntes knappt, att det inte var –

Nu var det klart, nu var allt klart. Det surrade i skrevet när han satte på lamporna ovanför sängen och riktade in dem på en fläck framför skrivbordet med spegeln. Han satte nålen på den röda Philipsgrammofonen av plast på rätt spår, skyndade sig att släcka i taket, och ställde sig i strålkastarljuset. Och så började han mima, med perfekta läpprörelser, ännu en gång:

Jerry ...

Förbannade fotbollsskor! Ju närmare han kom parken desto mera kände han att de var fel, de var ju HELT FEL Men han kunde inte gå tillbaka nu, han hade lyckats ta sig ut ur huset och ner på vägen osedd och skulle knappast ha samma tur två gånger. Det spelade ingen roll, *att inte vara som dom andra är att bli mobbad överallt på stan*. Men vädret var inte bra. Det hade varit kyligt och grått hela dagen, och över Branäs på andra sidan älven började molnen se rent av hotfulla ut. Lockarna tålde nog inte regn. Fast han *sket* i regnet.

Han drack ur det sista av vad han hade med sig innan han slängde flaskan i diket: Kulas äckliga misslyckade mäsk. Det smakade hemskt. Sved i halsen. Sved i magen. Sved i huvudet.

I utkanten av byn låg folkparken. Lyktorna var av någon anledning redan tända, fast det inte skulle bli mörkt på många timmar än. Det hade redan kommit en hel del bilar till parkeringsplatsen framför entrén, och det stod fullt med folk på grusplanen under björkarna och pratade och drack ur medhavda flaskor. Blank ljummen sprit ur saftflaskor.

Han stannade till. Det gick plötsligt inte längre. Han kunde inte. Han

var inte Jerry, han var Söderströms Lillen. Han såg inte klok ut. Han ville inte. Men så såg han sig i spegeln igen, då när han hade sjungit. Han var inte Lillen, tänkte aldrig mera vara Lillen som skulle jobba på macken med pappa som de redan pratade om. Han var Jerry. I kväll var hans tid nu. I morgon bitti skulle han dra. Som Roger. Han hade ju hans skjorta på sig! Satans Kula och hans mäsk. I morgon skulle han *dra iväg från stan, den här JÄVLA stan*. Han fortsatte gå framåt. Det var hans tid nu.

Plötsligt var han inne på området. Han mindes inte hur riktigt. Hade han betalat? Jo det hade han. Den dumma kärringen i kassan hade stirrat på honom tills han hade fräst något. Luften var ännu svalare och fuktigare under de kladdiga vitgröna björkarna inne på området. Det skulle säkert bli regn, helvete! Scenen var mörk, man såg inte riktigt vad som fanns där ... Ett trumset och mikrofonspinnar, stativ. Det spelades Abba i högtalarna. Människor överallt, gick runt. Stod i klungor och pratade och tittade sig omkring. Spejade med små elaka ögon. Det luktade bränd falukorv och spya. Det skulle säkert bli regn. Han behövde något. Bodarna kring scenen var stängda, alla utom den största där Bagarn och de andra i jaktlaget från Ambjörby sålde öl i plastglas och stod och kollade på småtjejerna med raggarmagarna hängande utanför livremmarna. Ett myller av jeansjackor och Helly Hansen omkring. Han skulle aldrig få ut där. *Du är för ung, och dessutom luktar du sprit ...*

Jo, ikväll skulle han det. Han gick fram, fram ur halvdunklet framför spegeln, han gick med hånfulla steg fram mot disken och kände hur de som stod intill gled undan, skingrades, som det skulle vara. Slöt upp bakom sedan, nyfikna efterblivna jävlar. Han ställde sig framför Bagarn och sa ... Ingenting. Ingenting alls. Bara väntade.

Precis när Bagarn slutade glo och började bli osäker, öppnade munnen för att säga något sade han, lugnt och lagom lågt: ”TVÅ starköl tack”.

Det var gjort. Han hade inte bett om en, han hade bett om TVÅ starköl. Bett, i helvete, han hade sagt till. Lagt till ”tack” för den överlägsna

vänlighetens skull, den som är värst av allt. Sagt ifrån. Sagt hur det skulle vara. Lugnt.

Bagarn flinade osäkert med sitt stora gråa ansikte. Såg ut som jäst. Han fick inte ge öl till sextonåringar. Men Jerry bara tittade på honom. Inte så där som någon som försöker malla sig. Han bara tittade. Det var hans kväll. Till slut ryckte Bagarn på sina breda axlar – och hällde upp två öl.

”Det är bäst att du har pengar”, sade han sedan. ”Trettio.”

Jerry fnös och lade upp en hundralapp på disken. ”Femtio jämt”, sade han och vände sig om med det ena glaset på väg till munnen. Vände ryggen till Bagarn. Vafan, som om tjugo kronor var nåt. Han skulle dra iväg i morgon, *dra iväg från stan*. Gå upp tidigt, lifta till Texaco-macken borta vid Värnäs och sedan åka med österut till Stockholm som matsäck på någon av långtradarna. Tjugo kronor! Spänn! Han tömde halva det första glaset i en klunk. Hörde en duns på disken bakom sig. Han vände sig om och såg att Bagarn drämt femtiolappen i bordet och fortfarande stod kvar med näven på den medan han stirrade på honom. Jerry drack långsamt ur resten av glaset och stirrade tillbaka. Sedan satte han med ett lugnt knäpp den tomma plastmuggen på disken bredvid den grova handen, tog tag i femtiolappen och väntade utan att säga något. Dödstyst. Helt lugn.

Bagarn blinkade med sina ljusblåa ögon ett par gånger, tog bort näven, femtiolappen var Jerrys, han hade vunnit igen. Han stoppade den i bakfickan och gick – långsamt – därifrån. Någon andades ut genom näsan bakom honom, en hård, kort frustning som betydde ”Ha! Vem tror han att han ...” men det angick honom inte. Sånt sket han i. Sånt sket han i!

Han gick runt. Gick runt många varv, med plastmuggen i handen. Någonstans ifrån fick han en cigarett som han satte i munnen. Han hade ingenting att tända den med, men det var bara bra för han ville ändå inte röka den. Han hade den, det var huvudsaken. Ingen tittade på honom, vilket bara bevisade att alla lagt märke till honom. Det var bra. Det var så det skulle vara. Det var hans kväll nu. Han stod inne

i sitt rum framför spegeln. Massa äckliga småtjejer som höll på och jävlades. *Men vem vill smälta in i en vanlig danspublik, och stinka av brut och oljig dansbandsmusik?* I morgon skulle han *dra från den här hålan*. Det var som det stod på det där vykortet på spegeln i Monas frisersalong: ”I dag är första dagen av resten av ditt liv”. I kväll var första –

Plötsligt: en explosion. Jerry snodde runt och såg att scenen lyste som av ett fruset blixtnedslag. Det hade börjat! Han drack det sista ur muggen och sprang fram, trängde sig igenom de bakre leden, slog sig genom mellanleden och tryckte sig ända längs fram. Vad fan brydde han sig –

Strålkastarna lyste upp scenen som akvarieljus, allt var överkligt färggrant, överkligt allt. Bandet var där: gitarristen hade långt hår och platåskor, ”platådojjer”, trummisen hade rakad skalle, basisten hade samma sorts mustasch som Fritte på macken. De satte igång med något från Bobbo Viking och publiken började vissla och slå i händerna. Han försökte komma ännu längre fram, trängde sig otåligt och någon framför honom vände sig om. Det var Åsa, som bodde norröver i byn med sin faster. Hon glodde på honom och började säga något, det var omöjligt att höra men han såg på hennes läppar att han sade något med ”Lillen ...” i, häpet. Han sket i henne, ryckte i stället hennes cigarett ur handen på henne och tände sin egen. Slängde sedan hennes och låtsades inte om hennes min, tittade på scenen i stället: fortfarande bara Bandet, Strix Q, som spelade osannolikt högt och precis som det lät på skivan. Killen bredvid Åsa tittade mycket länge på honom, det var en bred, fetnackad kille, ”snubbe”, som Jerry aldrig sett förut. Men så sade Åsa något i örat på honom och han vände sig mot scenen igen. Jerry skrattade högt. Utan att det sprack mot slutet.

Och så var han där. Ett hugg i mellangärdet, han var där och det var nästan så att man pissade ner sig, MAGNUS UGGLA stod på scenen. Svetten sprang fram över hela kroppen, det värkte i halsen av röken. Han bara stod där helt plötsligt, kanske hade han kommit upp ur scengolvet? Breda luriga läppar, solglasögon, läderjacka, inget under, läderbyxor. Örhängen. Perfekt. Stod med böjda knän och ena handen fräckt

utsträckt, som om han ville spela alla åhörare ett spratt eller bjuda in dem till något snuskigt. Andra handen tryckte mikrofonen mot munnen precis som på baksidan av skivfodralet. Småsmåsmåsmåkrulliga spiraler. Hånflin. Perfekt. Perfekt! Jerry bet sig så hårt i läppen att det nästan gick håll, kunde inte svälja, solglasögon, *en sångare i mörka solglasögon*, varför hade han inte tänkt på det, han fäste blicken på figuren i strålkastaren och ville plötsligt torka sig i ögonen, men smincket, nej. Fy fan, fy fanihelvetesjävlars, *det är vår tid nu ...*

”TJENA SYSSLEBÄCK!” skrek Magnus Uggla.

”Hej”, skrek några stycken. Någon skrattade. Jerry rodnade.

”E NI ME?!” skrek Magnus Uggla.

Några stupida tjejer längst fram pep och sträckte armarna emot honom.

”E NI BERREDDA PÅ LITE ROCK´N ROLL?!”

Äntligen fattade dom tröga idioterna! ”JAAA” skrek de.

”OKEJ!! DÅ KÖR VI, SYSSLEBÄCK!”

Han var orakad och började svettas redan under första låten, blev blank på överläppen och sen på bröstet. Han var hårig, det syntes, han var en sån som åkte motorcykel på allvar, han var på riktigt, han var bäst en sån som förstod. Han garvade åt dem, alla som inte fattade.

Vi har vår tid nu, sjöng han och hela bandet svarade i kör medan elgitarren tjöt sin slinga i bakgrunden och trummisen bankade sitt taktfasta dako-dako-dako och hans blanka skalle sken som ett kattöga när de gröna strålkastarna träffade den och basisten stod och pumpade och log som om de två, han och trummisen, hade något eget skämt som ingen visste om, det hade de säkert också. Och *sångaren i de mörka solglasögonen* sprang fram och tillbaka längs scenkanten, böjde sig framåt och sjöng som i hån, en trollkarl, ett troll som piskade sitt band framför sig, en diktator – en liten diktator, han var väldigt kort, mycket mindre än, inte som en storebror riktigt, men vilken kraft, vilket stuk!

Och trummisen slog in nästa låt med pinnarna – tick tick tick tick – och han som spelade piano eller vad det nu var började med en helt otrolig version av ”Varning på stan”, mycket snabbare än på skivan

och med gitarristen bredvid sig, han spelade något sorts solo till inledningen, det riktigt skar i öronen, han lutade sig tillbaka och rullade huvudet bakåt mot mörkret ovanför sig med det långa håret som en granruska nerför ryggen – och så började den lilla generalen sjunga, hest, fräckt, falskt, i näsan ... *Varning på stan, för nu kommer vi som vart i gång hela dan, vi ska suppa och slåss och ragga brudar förstås, då är det draget i stan ...* Ölen och röken från cigaretten rusade rätt upp i tinningarna och Jerry började sjunga med i refrängen vafan brydde han sig om vad folk, *Let’s go, let’s go, let’s go, let’s go, let’s gå ner på stan ...* Dumma jävla Kula som hade trott att han sjöng *skålet skålet skålet skålet gå ner på stan*, Jerry skrattade. Så här var det! Så här var det egentligen, i trummorna och gitarren och ljuset, han skulle också, han skulle dra från alla idioterna, *de är bögar allihopa*, och en dag skulle han också stå där och han skulle skita i brudarna och bönderna och stå så där med armen runt gitarristen, mitt i musiken och sjunga att han sket i alla. Aldrig mera runka framför spegeln och äta mammas stek och sova bredvid blommiga tapeter. Det var slut nu, nu började något nytt, här i musiken med sångaren med den spruckna rösten –

När jag gick från lokalen

var det en röst i mitt hjärta som sa

att sångaren med det storburriga håret

kunde lika gärna vara jag

Och när jag nu står här på scenen

så minns jag varje gång

när sångaren med den spruckna rösten sjöng

”When my mind’s gone”...

Efter en timme började han bli orolig. De hade klappat in bandet för andra gången och fortfarande hade inte ... Sedan hörde han de första ackorden: DAH, DA-DAH ... DAH, DA-DAH ... *Jerry...*

Åsas kille snodde runt och glodde. Jerry ville slå till honom, jävla idiot, han fick väl skrika så mycket han ville! Nu var han framme, han stod framför spegeln och sjöng tillsammans med *sångaren i det stor-*

burriga håret, dra från stan och folk som glor och inget begriper. *Dra i väg från staaaaaan*. Jerry blundade och struntade i sminket, det var ingen som såg hur som helst för det hade blivit ordentligt mörkt och det var hans kväll nu.

Ett sista solo sprängde sig genom kraniets baksida och fortsatte uppåt som en stålbåge ut i oändligheten, upp i den blåsvarta himlen som en ylande komet ovanför björkarna och byn och älven, högt ovanför allt, de mörka granarna och bergen som en modelljärnväg nedanför och vidare österut där det fanns en gryning som var alldeles ny och fri från det kladdiga vanliga. Där man vaknade upp och var som man egentligen är.

”NU RÄCKER DET SYSSLEBÄCK!” skrek Magnus Ugglå.

Någon visslade. Åsa och hennes feta arsel till pojkvän banade sig i väg bortåt. Trummisen slog av på cymbalerna.

Det var slut –

”DE E PARTY BACKSTEISCH SEN!” skrek Magnus Ugglå.

Och plötsligt var de inte där längre. Strålkastarna slogs av med en smäll. Scenen blev mörk. Det skrapade i högtalarna. Och så började Abba om som om –

ingenting hade hänt –

Jerry var plötsligt ensam, tillbaka under björkarna tillsammans med allas ögon och breda slitna jeansjackor. Han önskade att han hade bett om tre öl av Bagarn.

Men det var ju party!

Backsteisch. Det var party backsteisch. Jerry såg sig omkring, försökte att inte möta någons blickar det var party backsteisch, var fanns backsteisch?

Där! Vid scenens högra sida fanns en trappa ned, med en presenning uppspänd framför. Där presenningen slutade tog en gallergrind vid, och sedan ett hönsnätstaket som löpte runt baksidan av scenen. Det måste vara där som backsteisch låg!

Men helvete, där stod nån vid grinden, en vakt. Jerry gick närmare. Fjånken!

Fjånken från sågen som födde upp grisar. Fjånken med hundansiktet, som var byggd som ett bryggerifat och var så stark att Kåge en gång hade sagt att det var omänskligt – KÅGE hade sagt det! – det var Fjånken som stod där. Och höll vakt.

Så hände något. Tre, nej fyra flickor kom framspringande med gupande bröst. Jerry kände igen en av dem, Malin i tredje ring i Torsby. De stod och kråmade och gjorde sig till som små äckliga, de skrattade och skakade på sina blonda permanent och parfym och blågröna ögonskuggor med små glitterkorn i och slingrade sig och höll på inför Fjånken. Först skakade han på huvudet, men Malin måste ha sagt något med sin fnissiga läppglans som tog skruv, för sedan gjorde han en vänta-här-gest och försvann inåt. Inåt mot backsteisch! Det måste gå att ta sig in dit på något sätt, det måste gå, de hade ju party där bakom.

Fjånken kom tillbaka, sade något till tjejerna och pekade sedan på Malin och hånlog. Flickorna tittade på varandra, Malin såg rädd ut. Men de andra tjatade och koxade och strök henne över armen, så till slut ryckte hon på axlarna. Sedan gick allt fort: de tre tjejerna försvann pilsnabbt inåt och runt bakom scenen, medan Fjånken långsamt drog sig bortåt mot mörkret under träden, vid parkeringen. Malin stod kvar och stirrade på honom. Han stannade till och glodde på henne, hans svethala mörka ansikte blänkte som änden på en hagelpatron i halvdunklet, så skrek han något så högt så att Jerry nästan urskiljde orden... Malin ryckte till, såg sig om och gick sedan in mot honom, snabbt, hon ville inte att någon skulle se –

Och de försvann in under träden, lämnade grinden obevakad! Jerry stod kvar och försökte se vart, men Fjånken och Malin bara fortsatte bortåt, han såg hur han nästan knuffade henne framför sig. Grinden stod öppen.

Grinden stod öppen.

Fjånken hade slagit armen av Kulas storebror med ett enda slag.

Grinden stod öppen. Jerry rusade in.

Det fanns en ingång bakom scenen, med en halvskum trappa nedåt.

Musik, rock med mycket gitarr, ljus i en sned triangel på golvet vid slutet av trappan. Någon sjöng med i musiken. Öl och piss i mörkret bakom scenen. En flicka skrek till, bortifrån. Bilar som startade. Musik från ingången. Ozon. Åska i luften.

En dröm, något som var som på TV: Nedåt, ner för trappan. Varmare. Musiken, vad var det för musik? Amerikansk sång, det var en klassiker, en sån man hört tusen gånger, som var själva mallen för allt annat, vad var det för sång? *En sån musik finns inte i dag och kommer nog aldrig att finnas mer.* Ett högt fnitter, nära intill. Nere i ljusrektangeln nu, dold i hörnet. En störning i musiken, ett brus som störde och fick färgerna att bli fel, en hög trumma i öronen plötsligt kallt som uppe på berget, samma fnitter igen och en mansröst som sa: "Nä där var' en inte hellör, fan kan den då va?". Ljudet av flera flickor, en annan man, ljusare: "Kolla längre ner rå'" och mer fnitter. Luften blev tjock som vatten, man kan inte andas vatten, fram runt hörnet. En korridor, dörröppningen långsamt synlig och rummet därinnanför, en av de blonda flickorna och en kille, de satt i en soffa, båda rökte och hade flaskor i händerna, killen hade spelat piano – en sån där synt, han var med i bandet, i mitten av rummet en främmande man, lite äldre, tunnhårig och fet som Bagarn som kastade pil med en annan av tjejerna ... Framåt fortfarande, precis som på TV, mitten av dörröppningen, och längst bort i rummet i högra hörnet satt den tredje flickan i knät på gitarristen med det långa tovigga håret i en fåtölj med en golvlampa bredvid, och just som hon blev synlig bakom dörrkarmen vred hon sig som om hon blivit kittlad, fnissade till men avbröt sig när hon såg rörelsen i dörröppningen, tittade upp, kisade –

"Fan e re där för en gök", sade gitarristen, fortfarande med armen upp under flickans kjol, och så böjde han upp golvlampans huvud mot dörröppningen, vitt ljus, stirra tillbaka bara in i det vita hårda ljuset, det hördes en elak vissling och från höger sade någon, han i soffan: "Schyssta pjuck!" och så skrattade alla, alla skrattade särskilt de tre blonda fitthororna och sedan var vänster dörrkarm passerad och det var alldeles mörkt i korridoren, med ens såg man ingenting, det rasande ljudet av åska utanför, bara röda fläckar och trumman i öro-

nen och den där perfekta ur-musiken *en sån musik finns inte i dag* som fortsatte att strömma ut från dörröppningen längst bort i det som återstod av korridoren tillsammans med dämpat, varmt ljus. Det var allt som fanns kvar –

– och korridorrens väggar passerar bakåt och den bortre änden kommer närmare, ändå ingen rörelse framåt alldeles lugn nu, ingen puls ingen andning inget hjärta kring kroppen längre allt är luft, allt är luft. Man kan skratta eller sitta i solen eller somna så kunde det vara för dörren där framme kommer närmare och närmare och närmare och musiken är Musiken, *kommer nog aldrig att finnas mer*, den som all annan musik försöker vara som och inunder musiken hörs en röst prata om sånt som är viktigt det enda som är viktigt, det som man ser som ingen annan vill låtsas om luften är vit och disig och mjölkig och ljudet av regn är en del av musiken av diset och dörröppningen är där nu, är här nu, är framme nu, *vår tid nu* framme till öppningen och inne i rummet sitter –

Han sitter bakåtlutad i en soffa
ensam
med en öl i handen
små svettiga spiraler över pannan
har just lagt på luren på telefonen
som står vid
bandspelaren som
spelar musiken och han
tittar upp
säger
säger

"Tja grabben! Kom in å ta en bira vettja!"

och man kan göra det
man får göra det
bara att gå in i rummet

gå in i rummet och säga hej
bara att –
Det är bara att –
bara att sträcka ut handen och ta det man alltid velat ha
vår tid nu

Och Jerry hör tydligt hur Lillen Söderström med gäll röst säger så här, exakt, ordagrant: ”Jag kommer senare!” och springer sin väg längs korridoren och sliter Jerry med sig, vänder och knycker i väg som en nioåring på sina fotbollsskor med sitt pudelartade fula böghår och klappar längs betongen iförd pappas målarskjorta och byxor som spruckit i stjärten, han springer förbi det första rummet där gitarristen lagt ena handen på flickans bröst medan hon blundar och gungar fram och tillbaka på den andra som om hon förtvivlat försökte vagga sig till sömns och Lillen Söderström galopperar förbi med sin mammas smink precis över hela ansiktet och de där jävla fotbollsskorna med dobbar MED DOBBAR inunder som får honom att halka i hörnet och riva upp knät på byxorna, men han får handen i väggen och stukar handleden men står på fötterna och kastar sig upp för trappan ut i regnet där hans fula fladderarselhår genast blir rakt och slokande och han ser Fjånken komma rätt uppför slänten med ögonen stint fastnitade på honom och Malin efter som har kräkts på sin tröja, så Söderströms Lillen sätter av åt höger med en underlig bubblande hicka i bröstet som han aldrig, aldrig någonsin i hela livet så länge han lever och dör där på sin mack i byn ska glömma, han flänger i leran rätt fram i armarna på Bagarn och de andra framför grinden i regnet.

”Bögiävul!” skrek någon och gav honom den första snytingen.

Det börjar med en tepåse

III pris

Barbro Björkfelt

Tredje pris, 2 000 euro, tilldelas Barbro Björkfelt, Helsingfors för novellen ”Det börjar med en tepåse”. Med humor och psykologiskt bett skildras en kvinna på glid. Författaren behärskar feel good-genren och skapar ett relationsdrama med pregnanta detaljer och minnesvärda scener. Dispositionen är välavvägd och författaren har såväl upptrappningen som upplösningen i trygga händer.

Jag har alltid skrivit, målat och tecknat. Som nittonåring flyttade jag från Åbo till Rom, och studerade sedan bildkonst och animationsfilm i Italien under nästan nio år. Nu har jag regisserat tv-dokumentärer på Svenska yle i över tjugo år.

Förra året fick jag en kris med insikten att jag vill ge mera, göra mera konst innan jag dör. För att skriva krävs inga nyansskaffningar, så det var lättast att börja med det. Och tävlingar brukar ta fram det bästa hos mig; jag är lat. Därför deltog jag med denna novell.

Jag kände mig mycket levande medan jag skrev den.

I kylskåpet hittar jag den hårda kanten av en parmesanost inlindad i sitt plast. Typiskt farsan att inte ha låtit städa lägenheten efter de sista airbnb-gästerna, tänker jag, medan jag vecklar ut en plastkasse i sophinken och slänger ner ostkanten där.

Målfärgen flagar på ett ställe högt upp på köksväggen, det är fult.

Ett sår man inte ska vidröra. Halva köksväggen kan bli förstörd om man börjar knäcka loss flagor.

Det finns ingen hiss i huset, men det gör inte så mycket. Jag flyttar ju inte in med flyglar och tvättpelare.

Tvårummaren har charm, det måste jag medge. Högt i tak och breda fönstersmygar – där kunde jag ställa någon krukväxt.

Ringklockan och stojet från skolgården nedanför hörs in hit. Jag är mitt i händelsernas centrum, mitt i hjärtat av Helsingfors.

Och jag har ont, här, i hjärtat.

Min pappa äger bostaden. Och nu ska det här bli mitt hem. *Det är inte mer än rätt.*

Jag går in i badrummet. Den ena spegeldörren på skåpet ovanför lavoaren är borta. Jag drar upp ögonbrynen och ler i den spegelhalva som finns kvar.

Spegel spegel på väggen där

Jag liknar mamma. Pappas sida har gått i tusen bitar, för länge sedan.

Inte ens sitt utseende har han gett mig.

Det har min halvsysster Jonna fått, *det och allt annat.*

Jag och mamma har goda gener. Vi dricker vatten varje morgon och tar trapporna i stället för hissen så ofta vi kan. Mamma ser ut som någonting ur en damtidning.

Ondahäxan tog hennes man, min pappa. Det var värre än en riktigt hemsk och spännande saga.

Det var en gång... och den var sandad, jävligt sandad och vass, när jag slog knäna i trottoaren så hårt att jeansen och huden trasades sönder dagen då pappa for och mamma bet i häxans sura äpple och blev så matt att hon inte orkade med att plåstra om mig.

Allt gick fel och var för sent, för det fanns redan ett frö som växte i Ondahäxan och det fröet hade min pappa satt dit och det var min syster Jonna.

Jag ska på en dejt idag också. Sminkpåsen ska finnas någonstans i mitt bagage som ligger i en hög på vardagsrumsgolvet.

Flytten var enkel. Jag tog en taxi från Degerö till Tölö och kånkade mina väskor uppför trappan, nästan som att ta in på hotell i en främmande stad.

Det här är en möblerad investeringsbostad för inhysning av turister. Passar bra, för jag har inga egna möbler.

Jag är ingen materialistisk människa.

Nu ska min far investera i sin äldsta dotter som han övergav när hon var liten. Ja, nu ska Sanna (för en tid?) få ett eget tak över huvudet - när hon nu har gått och fått sparken från jobbet.

Sminkpåsen ligger nästan överst i rinkan. Jag går fram till spegelhalvan igen. Fixar ögonbrynen.

Jag ser på kösklockan att jag fortfarande har gott om tid, och får en idé. Stället där målfärgen faller av är inte större än klockan. Om jag har tur är väggen bakom klockan snygg, och jag kan flytta klockan så den täcker fläcken.

I skrubben bakom köket finns en verktygsback och i den hittar jag hammare och spik.

Planen lyckas. Klockan är flyttad och väggen ser hel ut. Det känns som början på något bra.

En kvart senare drar jag på mig högklackade läderstövlar och en snygg brun sammetskappa som jag har köpt på loppis.

Några granngula lönnlöv virvlar redan på gatan. En spårvagn kommer ut ur depån och svänger gnisslande mot Mannerheimvägen.

Jag går till Korjaamo, där jag ska träffa ”Max”.

Jag kommer fram i god tid och köper en kopp grönt te. Jag råkar få med mig två tepåsar vid disken. Jag lägger den andra i fickan. Teet är ju gott.

Sitter vid ett hörnbord nära bardisken och njuter av att det här är mina nya hemkvarter.

Telefonen ringer. Det är Farsan. Jag svarar inte.

Nu kommer den här känslan igen, som en åtstramande dyblöt ylletrasa av rädsla och skam virad runt inälvorna och hjärtat.

Efter en liten stund surrar telefonen till. Meddelande av Farsan:

”Fick du nyckeln och kom in i bostaden?”

Då kommer mannen jag ska träffa in genom dörren. Han liknar faktiskt sina profilmoton! Mitt humör stiger.

Han ler när han får syn på mig. Vi lyckas undvika den värsta sortens stämning av arbetsintervju fastän vi pratar om det vanliga i början.

Jag berättar att jag senast har jobbat som assistent och lite som mode-reporter för en webbsajt. Och att jag nu lyssnar in mig själv och är redo för nya utmaningar. ”Max” heter Martin och är fortfarande charmig när två timmar har gått. Han är musiklärare.

Vad söker du? Vad söker jag?

Ingen av oss söker så klart efter något, *på det sättet*, för vi vet ju att man först och främst ska älska och acceptera sig själv, sedan kan man *på jämlika grunder* möta någon utan att *alls vara beroende* av hen.

Det är vi överens om, samt vikten av ärlighet och att kunna lita på en människas ord.

Jag söker kärlek och ett riktigt hem, ett ställe att stanna på, en klippa att luta kinden mot, någon som inte sviker mig.

Jag vet att man ska vara lättsam och inte säga så.

Vi skämtar om allt möjligt, och jag vill nosa på honom och begrava mina fingrar i hans tjocka ljusa hår.

Vi går en promenad ända till badstranden i Sandudd. Tar lite bilder vid havet med våra hår flygande i vinden. Tillbaka i stan skiljs vi där vi träffades, utanför Korjaamo.

På lätta fötter springer jag runt kvarteret och upp för trappan till mitt nya hem.

Farsan och min halvsystemer Jonna är inne i bostaden. Jonna håller på att tvätta kylskåpets insida.

–Vad gör ni här? säger jag.

–Varför svarade du inte i telefon? säger Farsan. Vi måste ju se att allt är okej.

–Ja, hej på dig också, säger Jonna. Och varsågod för att du får bo i pappas lägenhet.

–Vi har förresten tagit hit dina saker, fortsätter hon och pekar på en stor papplåda. Mamma sa att den här som tydligen har stått i vårt förråd ganska länge är din. Hon tyckte att du kan ta den nu, så får vi utrymmet frigjort. Så att varsågod.

Papplådan innehåller om jag minns rätt husgeråd som var överlops när jag flyttade in i kollektivet i Degerö. Jag behöver fortfarande inte de sakerna, vill inte se dem.

Jag kan inte fatta att det ska vara så svårt att låta en låda med mina ägodelar stå i min egen pappas hus.

Förnedringen gör mig rasande. Samtidigt orkar jag inte gräla. Vi är tekniskt sett vuxna nu, det är som det är.

Jag säger till Jonna att jag kan städa själv. Kanske vi ses en annan dag? (*Hur skulle det vara med aldrig mer?*)

När jag fått ut dem ur mitt hem lägger jag mig på sängen. Jag orkar inte gråta, låter hellre ansiktet stelna till en mask.

Jonna håller på att bli som Ondahäxan. Hon tar över, jag blir aldrig fri.

”Loredana är som en hjälplös chihuahua, fin att se på men inte är hon ju en jämbördig partner åt Mååårtttten.”

Det var Ondahäxans dom över mamma. Jag hörde henne säga det i telefon till en av sina väninnor en gång när jag sov över hos min pappa Märten och henne.

Då hade fröet som pappa hade sått blivit Jonna, och det var viktigt att jag och Jonna skulle få *en relation* - för det är ju *inte barnens fel* att de vuxna har *inflammade känslor* och att någon råkar vara häxa, någon en menlös kärlekstiggande chihuahua, alltså en totalt degenererad karikatyr av en lejonhona, och att den som skulle vara kungen och hjärtats prins bara är en... en, ja vadå.

Jag drar efter andan och tittar ut på skolgården. Det är kväll och den är tom. Bilden av pappa är suddig som min egen tredubbla spegelbild mot fönstrets mörker. Ilskan som brände nyss i solar plexus blir diffus och smiter undan när jag försöker rikta den mot pappa.

Han glider undan så neutral att jag kommer av mig. Går till köket, dricker vatten. Läger mig på sängen igen.

Jag vill inte tänka så här, men har gjort det nästan hela livet: *Mamma är en liten fjantig hund med för stora ögon, som är både rädda och ledsna om man tittar noga, men ingen tittar. Inte ens jag.*

Jag är arg på mamma för att hon inte kunde försvara mig, sig, oss. Vårt revir.

Efter en ganska lång stund stiger jag upp. Jag ska på upptäcktsfärd.

Jag tar nyckelknippan och går ut i trappuppgången. Där luktar tobak.

Jag går uppåt i den murriga trappan och kommer fram till vinden. Har de haft samma buckliga plåtdörr här ända sedan 1913?

Jag vill kolla var mitt förråd ligger, och se mig omkring.

Sedan blir det så att jag märker att några av vindsbåsen är olåsta, och i ett av dem står en gammal, fin golvlampa.

Foten är av ljust lackerat trä och fint snidad i en lång spiral. Skärmen är dammig men hel, den ser lite ut som en blomma. Det tunna tyget är veckat och blekgult.

Jag tar lampan i min hand och flyger i mörkret ner för trapporna tillbaka till min bostad med bultande hjärta.

Det ekar i hela trapphuset när jag drar fast dörren om mig och mitt byte.

Inne i bostaden borstar jag försiktigt av lampan med handen. Den är faktiskt fin. Så när som på en liten mörk fläck i tyget är den i väldigt bra skick.

Och den fungerar, till och med glödlampan sitter i och är hel. Så dumt av den som har övergett lampan.

För visst är den övergiven eftersom båset var olåst.

Lampan blir min första egna sak i den här bostaden. Den enda sak jag känner något för.

Jag har erövrat den själv.

Nu känns det här mera som ett hem. Trycket över hjärtat lättar.

Nästa morgon upptäcker jag en liten plastpåse som ligger bland mina skor på tamburgolvet. I den finns Jonnas HSL-kort och en bok om hur man blir lycklig genom att investera i aktier.

Avfärden blev kanske aningen hastig.

Boken slänger jag i soppåsen för brännbart avfall. *Om jag inte får ha min låda hos er får du inte ha din bok hos mig. Folk borde lära sig att hålla reda på sina saker.*

Jag använder kortet på bussen följande gång jag har träff med Martin. *Det är inte mer än rätt att min syster som tog min pappa av mig genom att börja finnas till betalar min bussresa till en man som kanske kan börja älska mig.*

Martin är bra på att kyssas.

När vi har känt varandra i två veckor skriver jag ett känslösamt och sårbart meddelande till honom. Han svarar inte på flera timmar. Jag får inte luft. Måste ut och gå så att höstvinden blåser hjärnan tom.

*****

Kvällspromenad bland Gräsvikens höga byggnader i glas, tegel och betong. Jag befinner mig i närheten av min före detta arbetsplats.

I fickan har jag ett passerkort som vi brukade låna ut till freelancers.

Min hand för upp kortet mot kortläsaren. Den blinkar grönt och piper lågt.

Mina ben går in i byggnaden och stiger in i en av glashissarna. Den för mig uppåt. På fyran lyser det, men jag ser ingen där under de sekunder jag har insyn.

Det är ju fortfarande mindre än en månad sedan jag miste jobbet, och de flesta här vet nog inte om det.

Hjärtat bultar. Pling

Swosh

Hissen anländer till åttan och dörrarna glider åt sidan. Jag stiger in i mörkret. En kvart senare åker jag ner med en fikus i handen.

Man ska aldrig förklara sig.

****

Martin ska komma hem till mig för första gången. Jag textar honom

adressen. Det visar sig att hans mamma bor i samma hus. Det tycker vi är lustigt. Ett omen rentav. Jag är förväntansfull.

Han kommer uppför trappan, ringer på. Han är andfådd, jag andlös. Han har med sig en röd ros som han ger mig. Jag får tårar i ögonen och rusar in på toaletten för att han inte ska se det.

Så förfördelad är jag, att när någon *ger* mig en blomma blir jag knockad ur balans.

Är det att stjäla att använda kondomer man hittar i en necessär i badrumsskåpet?

Faktiskt inte.

Det är ekologiskt att ta vara på föremål som andra slarvar efter sig.

Med Martin försvinner det som oftast är fallet, att sekunden jag är i skaver ända tills den tickar över i nästa och nästa stund, som alla är lika värdelösa i jakten på det värdefulla.

Mellan Martin och mig finns ett kraftfält av skönhet, en nynnande frekvens som avvärjar mig. Jag blir lugn av värmen från hans kropp, som verkar stråla ut flera meter.

Med honom öppnar sig det värdefulla i allting. Att koka te med Martin, att äta en smörgås på kvällen, att älska och somna ihop – allt vi gör känns bekvämt, som själva livet.

När vi vaknar tillsammans nästa morgon tittar Martin på sin telefon.

Det jag inte vet medan jag vilar min kind mot hans rygg är att han öppnar ett bildmeddelande från sin mamma. Hon är förbannad över sin fina lampa som stulits från vinden. Det är samma lampa som står på golvet bredvid sängen där Martin och jag ligger. Identisk med fotografiet, samma lilla mörka fläck i tyget.

–Fin lampa, säger han och pekar. Varifrån är den?

–Har fått den av min farmor, säger jag, och kysser honom mellan skulderbladen. *(Fel svar! Svaret är alltid alltid loppis, inköpt i obestämd tid, beroende på situationen.)*

Jag är så avslappnad med honom att jag glömmer mig, tänker jag roat.

Martin visar mig meddelandet och bilden

och zoomar in på fläcken

Han sluter sig om sitt allvar och stiger upp. På tre minuter är han ute ur bostaden. Borta.

Papplådan som Ondahäxan har skickat hit har stått orörd i flera veckor mitt på golvet.

Min urgamla ilska över all orättvisa hon och Farsan och Jonna står för känns nu välkommen som en gammal vän, definitivt mer hanterbar än mitt nya hemska problem: avgrundsängesten över hur det nu ska gå med Martin och mig.

Svärande kastar jag mig över papplådan och sliter upp den.

Det är en stekpanna, en kastrull och olika småsaker i den, och också ett fotoalbum som jag helt hade glömt bort.

Med bilder från när jag var riktigt liten.

Foton av pappa och mig, mamma och mig, noll-ett-två-treåriga mig med dem.

På en bild är det jul. Alla har tomteluvor, pappa håller mig i famnen med ena armen, hans andra arm vilar på mammas midja. Hon har båda händerna på hans axlar. Vi är glada. Det ser ut som om vi dansar vals alla tillsammans.

Jag sitter på sängen med korsade ben och bläddrar i albumet.

Jag i pappas famn på hans snurrstol i rödbrunt läder, den som hade många knappar i sitsen och i ryggstödet.

Du sitter på stolen vid ditt skrivbord och jag får rutscha ner längs dina ben. Gång på gång på gång. Jag är så liten att sträckan nerför dina ben är hisnande.

Jag känner att jag kan be om vad som helst.

–Du får inte ha knän! kräver jag skrattande, och njuter av förvirringen i ditt ansikte.

Jag är den förtjusande Guldlock och du är de tre klumpiga björnarna som vill mig bara väl.

Jag kollar telefonen, har Martin skickat något?

Oj! Små dansande prickar på skärmen visar att han håller på att skriva. Hoppet tänds. Han skriver länge. Sedan kommer meddelandet:

”Kan du pls bara föra upp lampan på vinden där du tog den.”

Jag textar tillbaka: ”Har redan gjort det. Ber tusen ggr om ursäkt. Kan du pls förlåta o int säga ti din mamma att d va jag?”

Han svarar inget.

Jag springer upp på vinden med lampan och ner igen, sedan rusar jag två varv runt Tölövikens med hjärtat bultande så jag tror jag dör. Kollar telefonen varannan minut. Inget.

*****

Martin svarar inte på mina meddelanden.

Det finns bara ett sätt att döva oro och ångest. Att ställa till det ännu värre. Glashissen kommer upp till åttan. Det är kväll igen.

Pling swosh

Jag stiger in på våningen. En tunnel av ljusglorior tänds och släcks runt mig där jag går korridoren fram med passerkortet hängande runt halsen.

I kafferummet dricker jag vatten ur en engångsmugg. Jag får syn på ställningen med tepåsar.

Vitt te med vanilj var min favoritsort när jag jobbade här. Jag tar en näve av dem, lämnar bara tre stycken kvar i kartongen. Jag tar slump-

mässigt några påsar av andra sorter också, trycker ner allt i jackfickan och drar fast blixtlåset.

5705. Jag knappar in siffrorna. Dörren till mitt gamla skåp glider upp. Det är tomt, som jag lämnade det. Ingen har tagit över skåpet.

Allting är ännu möjligt.

Jag ställer in den urdruckna pappmuggen i skåpet och låser det igen.

Jag finns ännu här.

Det här är min hemliga plats. När det är mörkt är den bara min.

På fönsterbrädet i kafferummet står det en mängd krukväxter kvar. Jag känner på myllan i några krukor. Ganska torr.

Kollar telefonen. Inget från Martin. Jag vattnar blommorna.

Dricker några glas vatten till. Kollar telefonen.

Det är orättvist att mitt kontrakt inte förlängdes. Jag gjorde mycket som min chef fick hela äran för. Personer som var mindre flitiga än jag har jobbet kvar.

Känner på dörren till chefens rum. Den glider upp! Jag stannar med handen på handtaget, går sedan in och sätter mig på hennes stol. Öppnar några bordslådor. Bara kontorsmaterial, pennor, sax, tejp.

Jag snurrar runt på stolen. De där gardinerna har jag sett många gånger. Jag kände mig hemma när vi satt i det här rummet och pratade och drack te, hon och jag.

Stora gröna näckrosblad på vit botten. Stjälken tecknad med tydlig linje i svart. Fyra stycken. *Ingen räknar sina gardiner på jobbet, tre är väl lika bra som fyra?* Jag lämnar skrivbordet med en öppen låda bakom mig och går och testar om tre gardiner täcker hela fönstret. Det gör de.

Hjärtat bultar. Jag stiger upp på en stol och börjar haka loss en gardin. När jag är klar och kliver ner på golvet igen inser jag att jag har druckit mycket vatten. Jag är kissnödig.

Slänger gardinen på chefens bord bredvid passerkortet som jag har lagt ifrån mig där.

Jag går in på toaletten och kissar. Toapappersrullen inne i hållaren är så pass liten att man kanske kan få ut den. Sittande på toan klämmer jag in fingrarna i pappershållaren och pressar på rullen uppifrån. Den sitter hårt, och lossnar plötsligt med ett brak som skrämmer mig. De två plasthylsorna i rullens båda ändar strittar iväg ut på golvet med ett klirr som ekar i kaklen.

Det svider till på högra handryggen. Jag har fått ett skrubbsår.

Lampan slocknar.

Här sitter jag sårad i mörkret.

Jag reser mig upp och börjar vifta för att aktivera ljussensorn. Lampan går på.

Telefonen ringer i fickan. Martin! tänker jag och börjar slita i blixtlåset. Det sitter fast, går inte att rubba. Jag tar i med alla krafter. När blixtlåset ger med sig får jag ett skrubbsår till på handen.

Jag drar ut telefonen ur fickan med sådan hast att tepåsarna flyger ut över toalettgolvet.

”Jonna from Hell”, står det på skärmen.

Jag vill verkligen inte tala med min syster nu. Jag sveper uppåt ändå, mest för att jag var inställd på att svara och inte hinner ändra rörelsen. -Hallå! säger jag ilsket, medan jag försöker krångla upp byxorna med en hand och samtidigt gå runt i rummet, så lampan inte ska slockna igen.

-Sanna, säger Jonna med tunn röst. Jag hör att hon gråter.

-Du måste komma, pappa är på sjukhus.

*****

En hjärnblödning kan drabba vem som helst. Ibland klarar man sig och får stanna i livet. Det positiva är att Ondahäxan fick dig till sjukhuset fort. Vårdpersonalen gör vad de kan.

Vi sitter tysta i sjukhuskorridoren och väntar; Jonna, Marianne och jag.

Ingen vet någonting än. Jag känner mig blytung och samtidigt viktlös som om jag var utan kropp.

Min andning är mera verklig än jag själv.

Jag textar mamma, hon ringer från Italien. Vi gråter utan att säga något.

På fotoalbumets sista blad hittade jag en bild av mamma och dig sensommaren 1984 – långt innan jag föddes. Bilden är tagen på Museigatan utanför Botta.

Jag vet att det var där ni träffades första gången, på dansgolvet. Det har mamma berättat.

Jag tittar på Jonna.

Du är hennes pappa och min. Jag har alltid avundats Jonna att hon fått så mycket av din uppmärksamhet, kärlek och beundran. Det är *inte hennes fel egentligen*, men jag har alltid varit bitter på att hon har fått allt serverat för sig medan *jag hela tiden måste se till att jag får*.

Så kommer beskedet att du har klarat dig. Vi får träffa dig i morgon!

Jag blir så lättad och lycklig att jag ger Jonna hennes busskort tillbaka. Hon frågar inte efter boken. *Tur*.

Jag tar en taxi till jobbet för att hänga upp chefens gardin som jag glömde kvar på hennes skrivbord när jag rusade iväg till sjukhuset.

Klockan 01:32 står jag framför kortläsaren vid huvudingången och gräver i fickorna. Gräver och söker.

Passerkortet är inte där. Sista minnesbilden jag har är att det ligger på chefens skrivbord. Bredvid hennes gardin som jag höll på att stjäla.

Stjäla.

Är det att stjäla om man tar en sak som en annan egentligen inte behöver?

Är det fel att ta en ynka krukväxt på en arbetsplats som gett en sparken fast man gjort bättre ifrån sig än man fick betalt för?

De där krukväxterna är förresten delvis såna som folk tagit dit från sina hem. Så fikusen kunde i princip ha varit min från början.

MEN DEN VAR INTE DET.

Och verkligen inte gardinen. Eller hur? Den blir inte din för att du vill ha den. Det här är nånting du gör hela tiden. Eller hur.

Jag raglar hemåt blodröd i ansiktet på ben som knappt bär mig. Jag stupar i säng och sover inte en blund. Jag brinner i helvetet fast jag är glad att du lever, pappa.

Martin vill inte ha med mig att göra för att jag är kleptomant.

Det är måndag morgon och klockan är tio. Har chefen ringt polisen? Jag vill dö.

Jag drar täcket över huvudet. Efter en stund får jag inte luft och måste slänga täcket åt sidan. Jag är fortfarande levande och nej jag vill inte dö. *Jag vill leva och jag är glad att pappa lever.*

Det finns bara ett sätt att kväva sin ångest, och det är att ställa till det ännu värre.

Jag drar på mig de unkna kläderna från nattens inbrott och sjukhusvaka. Utan att se mig i spegeln går jag ut i trappan och ner på bottenplan där tavlan med efternamnen på dem som bor här finns.

Jag hittar Martins efternamn på femte våningen.

Jag chansar på att det är hans mamma. Jag går upp för trapporna och ringer på. En dam med grått hår och trevligt ansikte öppnar dörren.

–Ja hej, jag heter Sanna Ålander och bor i våningen under er.

–Jaha hej, säger damen och höjer ögonbrynen.

–Nu måste jag säga någonting som inte är trevligt. Det var jag som stal er lampa från vinden. Jag kikar in i bostaden bakom henne. Längst bort i korridoren ser jag lampan. Jag pekar på den.

–Den där alltså.

Hennes ögon smalnar.

–Hur kom du på att ringa på hos mig?

Jag stammar ur mig om mig och Martin, och hur jag förstörde allt genom att ta den där lampan.

Hon blir röd i ansiktet medan jag pratar.

–Det var då intressant att höra! Hon ser arg ut. Ja, det där berättade han ju inte för mig överhuvudtaget, säger hon sedan, för ett ögonblick lite road. Han lät mig tro att lampan bara dök upp igen.

Hon får skärpa i rösten igen.

–Det är ingen trevlig känsla att inte kunna lita på de människor som finns i huset. Vad är det som får dig att tycka att du kan bete dig så där? Ta andras saker?

–Jag vet inte. Nu vill jag sluta med det men jag vet inte om jag kan. Jag känner att jag kommer att börja gråta. *Jag måste härifrån.*

–Förlåt så mycket att jag störde, och förlåt framför allt att jag tog lampan, och att jag skrämde er. Jag ville säga det, och jag går nu, snyftar jag och rusar ner till mig.

Damen tittar med stora ögon.

*****

Det går en vecka, och ingenting hörs från jobbet.

För att döva min ångest över det skaffar jag ett eget HSL-kort och åker varje dag till Esbo och träffar pappa. Marianne, som jag alltid kallat för Ondahäxan och Jonna är där.

Jag känner mig inte så triggad av dem som jag vanligen gör. Jag bryr mig bara om pappa.

Du är min enda pappa och därför den bästa.

Ingenting är perfekt nu heller - och det duger. Vi duger. Jag duger.

Det är nu vi lever. Ännu finns det fina höstdagar kvar så vi kan gå på promenad, hyra en roddbåt, ro i viken nära stranden.

Till jul ska vi åka pulka om det blir snö. Jag lovar.

*****

En dag när jag är hemma ringer det på dörren. Jag kikar genom spionögat. Det är mörkt i trappan, men det ser ut som Martin!

Jag öppnar dörren och där står han med golvlampan bredvid sig.

–Hej, din tokstolle! Här ska du få en present av min mamma, säger han.

Sedan gapskrattar vi. Jag hade slutat hoppas. *Det är inte sant. Man slutar aldrig hoppas.*

När vi älskar fantiserar jag om att Martin kommer och hälsar på mig i fångelset i smyg.

Han smuglar in allt jag behöver och jag är helt beroende av honom. Efteråt tänker jag att det nog är jätte-opraktiskt att sitta i fångelse.

Jag undrar om jag nu har lärt mig att älska *mig själv som en självständig individ* som kan möta Martin på jämlika villkor *utan att alls vara beroende* av hen.

Jag vill bara luta min panna mot hans rygg och hålla honom kvar. Bli lugn av hans värme.

Ingenting är perfekt - och det duger. Jag duger.

Hedersomnämmande

Marie Metso

Hedersomnämmande får Marie Metso, bosatt i Malmö, Sverige, för novellen ”Lenare än silke”. Med utpräglad stilkänsla och sinne för ordens och ljudens egenliv berättar novellen om en liten flicka som befinner sig mellan ett gammalt och ett nytt språk, och om hur hennes otyglade fantasi både hjälper och nästan stjälper hennes försök att förstå och hitta sin plats i storasystemens och föräldrarnas förbryllande värld.

Marie Metso har en magisterexamen i Litterär gestaltning från Författarskolan på Lunds universitet. I höst har hon medverkat i tjuo antologier och ett flertal tidskrifter med sina noveller och dikter. Utöver skrivandet jobbar hon som barn- och ungdomsbibliotekarie, samt dricker kopiösa mängder te. Hennes skrivande började med låttexter som sedan har utvecklats till allt ifrån skräckasagor till diktustrationer.

Lenare än silke

Hon hade kastat sig in i klädsnurror och letat under scenläktare i de mest undangömda skrymslen, men ingenstans fann hon vad hon sökte.

När hennes föräldrar hittade henne gråtande längst inne i garderoben förstod de inte vad som var fel. De förstod inte, hur mycket hon än förklarade.

De förstod inte betydelsen av ordet som hon upprepade om och om igen. Inte ens när hon med sina små fingrar klöste mot träpanelen så att naglarna värkte och hickade fram gråt som vällde ut bakom stumma och nystrukna skjortor. Den avgrundslika känslan av att inte kunna göra sig förstådd.

Hennes hamrande händer och fötter hejdades alltid. Försöken till tröst slöt sig omkring henne som fuktiga yllefiltar, värmande men samtidigt obehagligt stickande av en väta som förde med sig något fränt och beskt.

Hon torkade tårarna och slutade försöka förklara för sina föräldrar vad ordet Narnia betydde och innebar. De skulle ändå aldrig förstå, aldrig läsa den boken. Mamma som var upptagen med inköpslista och planering av restaurangmenyn inför nästa vecka, och pappa som satt med bokföringen och räkningarna.

Inköpslistor och restaurangmenyer och bokföringar och räkningar. Vuxenord. Långa och krångliga var de också, på det här språket.

Det var därför pappa hade svårt att uttala dem, därför han helst höll sig i köket när gästerna kom. Därför mamma lånade hem böcker och häften som stavade ut gram-ma-tik-reg-ler och försökte lära honom om kvällarna. Därför storasyster tog röstlektioner för att hitta rätt in-to-na-tion. Intonation. Ännu ett vuxenord.

Och det var därför som mamma talade om för henne, där hon satt

med den osynliga filten av tröst, att det till hösten var dags att börja gå i Skolan.

Hon hade precis lärt sig läsa på det här språket, och det första som drog hennes blickar till sig en regnig eftermiddag inne på biblioteket var en sliten bok med bilden av en otymplig garderobsdörr som stod på glänt. Det såg hemlighetsfullt ut där inne bland rockar och kappor. Omslaget var lent under hennes hand, bokryggen knarrande krum. Den hade hon pekat på, och storasyter hade slängt ner den i kassen där mammas lånade böcker och häften redan låg.

Och nu sade mamma att hon skulle börja i en helt ny klass med helt nya och okända människor.

Små flickor och pojkar som antagligen redan hade vänner och inte behövde någon ny som ändå inte förstod deras lekar eller skämt.

Hon såg på mamma med allvarliga ögon och bad att få följa med henne till restaurangen istället. Hon kunde skala morötter och koka ris. Men mamma skrattade, smekte henne över kinden och sade att hon skulle sakna sin Lilla spindel men att det var absolut nödvändigt att gå i Skolan. Hur skulle man annars lära sig vilka fler böcker de läste här? Mamma lyfte ner henne ur sitt knä.

”Lilla spindel”, härmade hon när mamman gått ut ur rummet.

Sedan fnös hon så som storasyter brukade göra. Till och med smeknamnen blev annorlunda här. Hon saknade sitt gamla. Viskade det tyst för att se om hon fortfarande mindes – Xiǎo Zhīzhū.

Det var lenare mot tungan, stack inte lika mycket som alla L och P:n och D:n. De vågräta raderna av konsonanter gav henne huvudvärk, vokalerna däremot var intressanta. Gutturala ljud djupt inne i strupen. Man kunde dra ut på dem i oändlighet. Aaaaa och Oooooo och Uuuuuuuuu. Med händerna i fickorna följde hon ljuden som skuttade mot väggarna och glömde snart bort både Skolor och mammor.

Hon var ute på äventyr, skulle besegra draktäcket som låg på lur där uppe på den madrassiga slätten. Med kudden som sköld attackerade hon med ett utdraget Yyyyl. Draken gav sig rätt snart och så kom storasyter hem och klagade medan föräldrarna gjorde sig redo för att gå bort till restaurangen.

Xiǎo Zhīzhū gömde sig under bordet, kom sedan på sig själv och ändrade hjältinnans namn. Lilla spindel lurpassade på jättefötterna som trampade längs mattan. De skrek om att det var så orättvist att andra minsann fick gå till skraddaren och få figursydda kavajer inför sina auditions. Lilla spindel visste inte vad audition betydde men det lät farligt och lite spännande. Jättefötterna i randiga strumpor stannade vid de beigea och när de inte fick något medhåll där fortsatte de till de mörkgråa. De gråa strumporna såg tvekande ut, tårna vek sig in och ut. Slutligen, efter ännu mer smattrande haranger, sköt ett glädjetjut upp mot taket i takt med skuttande randiga strumpor.

Mamma suckade och gav sitt medgivande hon också. Men bara på ett villkor. Lillan skulle med.

Storasyter fnös och sade att det kunde väl kvitta. Bara inte ungen fick för sig att göra samma sak som under den senaste röstlektionen.

Lilla spindel tyckte faktiskt att det var lite orättvist. Bara för att hennes storasyter verkade tycka att det var jätteintressant att stå och lyssna på någon högljudd gubbes Mmm-mmm-mmm och Rrrrrr-rrrrrr-rrrr så betydde det inte att Lilla spindel tyckte precis likadant. När ljuset runt det runda svarta scengolvet släcktes så att hon inte längre kunde läsa och alla spotlights var riktade mot storasyter och hennes blåhäpp-sa-den-söta-lilla-grodan-en-dag var det väl inte så konstigt att det inte gick att fortsätta med boken. Och det var väl knappast så underligt att det blekblå skenet som sipprade ut underifrån läktarna kändes mer lockande. Vem visste, där kanske rentav höll på att öppnas en port till en helt annan värld. Och det om något måste ju utredas. Så det dröjde inte länge innan hon kravlat in under läktaren närmast och kröp fram långa sträck i dammlagret som gömde en lika svart golvyta som där ute på scen. Och än sen om det stack ut spikar lite här och var ovanför henne, det var ändå inte dit hon skulle. Ljusets dimmiga blånad lekte med spindeltrådar och studsade mellan de glittrande näten. Allt var rätt så trevligt tills storasyter började skrika. Samtidigt som storasyter höll på att få panik för tänk-om-det-var-helt-fullt-av-spikar-och-glasskärvor-under-läktarna-och-man-ju-rentav-kunde-få-ögonen-utstuckna(!) nådde Lilla spindel fram till ljuset. Det var bara

en strålkastare med ett halvsmält plastark som luktade bränt och som filtrerade ljusstrålar genom det blåa. Ingen port, ingen hemlig ingång. Bara en lampa och en storasyster som skrek sig hes på andra sidan läktaren.

Lilla spindel ville fråga sin storasyster hur exakt det där skulle kunna upprepas inne hos en skräddare. De hade väl knappast några läktare eller scengolv.

Hon fnös och kröp ut underifrån bordet, gav sig tillkänna och blev påtvingad ett par tråkgula gummistövlar för det-regnade-faktiskt-sjukt-mycket-ute. Med ena handen i storasysters och andra i fickan traskade de fram under pappas stora svarta paraply längs gatan. Bilar tutade och bussar stänkte där de susade förbi.

Storasysters hand ryckte till så fort de närmade sig en större vattenpöl och avstyrde alla försök till plask och hopplek. Ordentliga Flickor gjorde inte så. Ordentliga Flickor betedde sig inte oförsämrat och rymde absolut inte in under läktare, eller in bakom klädstänger när de var i affären med sin storasyster för den delen. Lilla spindel undrade vilken nytta Ordentliga Flickor egentligen gjorde, men eftersom storasyster var som hon var fick funderingen snällt stanna kvar inne i huvudet.

Vid busshållplatsen bestämde sig Lilla spindel för att se det som en lek. Hon skulle leka Ordentlig Flicka tills storasyster sade något till henne. Det gick förvånansvärt lätt, men var rätt så tråkigt. Storasyster stod med blicken klistrad vid mobilen och petade på skärmen, och den Ordentliga Flickan stod beskedligt bredvid.

Till slut tröttnade hon och smög bort till en tant och började berätta en hårresande historia om hur hon liftat dit på en fraktbåt lastad med insektsbesprutade bananer och nu därför undrade var man kunde få tag på en doktor för att försäkra sig om att de inandade giftnivåerna inte var alldeles för höga?

När storasyster märkte av den försvunna Ordentliga Flickan hasplade hon ur sig ett ursäkta-det-var-inte-meningen-att-störa och drog med Lilla spindel bort till den nyss anlända bussen under framvästa man-talar-inte-med-främlingar och varför-måste-du-vara-så-jäkla-

jobbig. Lilla spindel ryckte på axlarna, visste inte riktigt hur hon skulle svara på den frågan.

Var hon jobbig för att hon sökte kontakt med andra? Hon tittade sig försiktigt runt från där hon satt inskuffad mellan storasyster och bussfönstret. Nästan samtliga resenärers näsor pekade ner mot tidningar, mobiler eller läsplattor. Resten ombord bar hörlurar.

Hon vände uppmärksamheten utåt, mot regnet som knäppte över rutan och gjorde omvärlden blurrig. Röda trafikljus och gröna trädkronor smetades ut till suddiga fläckar.

Tankarna klättrade, fick tag i minnet av hur mamma tagit med henne till en kappaffär när hon och storasyster skulle få nya vinterjackor. Mamma hade talat med mannen som stod bakom kassan medan storasyster var upptagen med att syna de små märkena som satt sydda kors och tvärs över de dyraste ytterkläderna. Lilla spindel tyckte de var tråkiga allihop och funderade över ifall detta var ett sådant ställe som fanns inuti boken som låg i hennes ryggsäck. Hon tog upp den för att jämföra. Inga garderobsdörrar, men däremot gott om klädstänger med kappor och rockar. Hon vandrade längre och längre in, fann det innersta hörnet, pressade sig in mellan stickigt ylle och lenare mohair. Det var som att streta genom kaksmet, trögt men fullt möjligt. Plötsligt befann hon sig på andra sidan i ett mörkt hörn med ostädad heltäckningsmatta. En knackning bekräftade att väggarna var stenhårda och troligtvis inte gömde något bakom. Sedan letade sig storasysters stämman in förbi raden av kappor, och både upptäcktsresan och minnet av den avbröts.

Ute i regnet igen fällde storasyster upp paraplyet och styrde deras steg mot en affär med gyllene skrift över mörka rutor. Fönstren ramades in av böljande gardiner där tjocka veck tjänstgjorde som gömställen för skuggorna. Längder av slöjlika tyllvägor rann över skyltfönstrets golv, gjorde lovar kring små dynor och slätter av brokad. En klocka pinglade till när storasyster sköt upp dörren.

Lilla spindel slogs av känslan så fort de steg in. Stället och tygerna som hängde ner från taket och omgav dem andades hemlighetsfullhet. Den mättade doften av det tyngde mot ögonlocken. Borta vid ett av

de två skyltfönstren letade sig en tunn solstråle ner bland kuddar och spetsdukar, och fick de dansande dammkornen i luften att skimra.

Framme vid kassadisen brann rökelse. Slingan av blålila rök sökte sig upp mot taket längs tygrullarna som låg staplade i fack bakom disken. Lilla spindel fick nästan svindel när hon böjde huvudet bakåt för att ta in den jättelika hyllan med tyger. Batikmönster och brodyr samsades på hyllplanen mellan skir spets och glimmande paljetter. En skattkista av tyger inuti väggen. Lilla spindel bestämde sig för att hon tyckte mer om det här stället än scengolv och restauranger.

Ett tråddraperi där udda knappar sytts fast rasslade till bredvid kassapparaten. En äldre kvinna med hår lika lockigt och mörkgrått som uller på gotlandsfår steg ut. Hon lyfte glasögonen som hängde från ett glaspärlesnöre och undrade om de var hennes fem och trettio? Storasyster nickade och dök in i en detaljerad beskrivning av vad hon önskade få uppsytt. Under tiden som hon pratade på om kavajslag och knäppning utforskade Lilla spindel butiksutrymmet.

På ett av borden låg en silverskinande skräddarsax med svarta handtag. Den glänste så fint att Lilla spindel fick lust att plocka upp den och undersöka det mattslipade mönstret som snirklade sig fram längs uddarna. Hon behöll den stora saxen i sitt grepp och strövade in bland hyllorna, lät den sedan slinka ner i regnjackans ficka när blicken fastnade vid det som fanns framför.

Lilla spindel vände på lapparna som nålats fast vid de olika tygerna. Vågräta bokstäver letade sig fram över bleknat papper. Bäckeblöja, chambray, chintz och kretong. Hon smakade på ljuden som läpparna formade, tog god tid på sig för varje nytt ord.

Mus-lin och katt-un stavade hon fram. De hade både lin för möss och något som verkade vara för katter. De hade till och med pop-lin för poppare – det som storasyster kallade sig. Lilla spindel bet sig i läppen och funderade på om hon skulle nämna tyget för storasyster, men beslutade sedan att hon inte ville höra något mer varför-är-du-så-jobbig.

Hon fortsatte vidare in, vände på lappar och strök med ett finger längs tygerna som vilade där. Nervös sammet, len strävhet som slick-

ande kattungor. Satin, något tjockare och mer pappersprasslande. Tyll och spets, hårt och mjukt. Siden, sedan shantung.

Fingret dröjde sig kvar, smekte vildsilket. Shantungen. Både ett ord och ett tyg hon kände igen. Mammans bröllopsklänning var gjord av rödaste shantung. Broderade fenixfåglar flög över ärmarna och mötte slingrande drakar, vars fjälltäkta svansar lindade sig ömt runt mjuka fjäderplymer. De första veckorna hade Lilla spindel gömt sig i garderoben under kvällarna när föräldrarna renoverade restaurangen och storasyster åt mikropizza framför tv:n, och låtit den tomma bröllopsdräkten som ännu luktade av mammans parfym krama om henne med ihåliga armar.

Den bakre delen av butiken bestod av långa tygsjok som draperats från taket och ner till golvet. PROVTYGER stod det på en skylt invid. Lilla spindel stavade sig igenom fler tygsorter och lät draperierna svepa längs med kinderna medan hon gick längre och längre in mellan chifong och organza, kashmir och tweed.

Efter att ha pressat sig igenom det sista lagret av vävnader snubbade hon in på vad som verkade vara ett lager av bortglömda tyger. De låg här och var, vissa av dem hängde även de ner från taket, men deras glans och skimmer täcktes av ett fint lager av damm. Hon höll på att närma sig ett par långa draperier och gardiner med bårder av fladdrande fransar när hon upptäckte dem.

Små knappögon och paljettblickar som följde hennes rörelser inifrån hörnen. En raggig filt reste sig sakta, stack försiktigt fram sin kant bredvid en löpare som var närapå att falla på rygg av överraskning. En azurblå gobeläng med broderade lejon lutade sig nyfiket över henne. Längre in putsade en dyna golvet med sträv sammetstunga.

En liten gardinkappa med insjunket tyghuvud plirade upp på henne från där den satt inne i dunklet. Den såg så lustig ut. Lilla spindel log och vinkade åt den. Kappan besvarade hennes hälsning genom att vifta med en tofs.

En av de längre tygvarelserna, som täcktes av ett mönster av växtranikor i oxblodsrött, förklarade genom frasande gester att den var en våd och presenterade sig som Jacquard. Vådens huvudform sträckte sig

ut i svarta glaspärleögon invid en sluttande näbb som sköt ut ovanför henne och kastade djupa skuggor över golvet.

Våden berättade att de inte längre var så vana vid besök, men att de självklart skulle visa sig från sin bästa sida. Inga avigsidor här inte. Våden nickade bestämt och de andra varelserna stämde in.

Våden fick alla tygstycken att rada upp sig. Givetvis skulle den lilla besökaren nu få provkänna på samtliga av dem. Det var ju så länge sedan de blivit vidrörda av något annat än spindelväv och damm. Och naturligtvis var det kunden som bestämde vilken av dem som var slätast och finast. Kunden hade alltid rätt. Våden ställde sig längst bak i ledet.

En efter en hälsade Lilla spindel på tygerna, tog dem i tofs och skakade hörn med dem. Till sist skred våden fram och sträckte ut en generös tygbit. Lilla spindels hand gled över tyget. Det var verkligen slätt, och fint med sina djupröda rankor. Våden tackade för komplimangerna och höll kvar hennes hand, draperade sitt hörn runt den. Frasade fram egna komplimanger.

Som lenaste silke. Nej, lenare än silke.

Mycket lenare än det stoff de var gjorda av. Våden svepte ett tygstycke över hennes handrygg. Kanske kunde de ha användning för henne, resonemanget formades sakta, kanske kunde hon hjälpa dem tillbaka? Med en så len vävnad måste besökarna söka sig även in hit.

Lilla spindel rös ofrivilligt, något kändes väldigt fel. Den andra handen letade sig ner i fickan, fingrade på öglorna som formade saxens handtag.

Tyget över vådens panna veckades, huvudet lade sig lätt på sned med näbben på glänt. Och så stod varelsen en stund. Sedan började glaspärleögonen glittra. Den undrade stilla var sömnen på den lilla gick, hur det lena som spände över käkar och hals var sammanfogat? Några fallar, fogar, skarvar?

Lilla spindel förstod inte riktigt vad våden menade, bad den att vara tydligare. Hjärtat tickade, hennes hand slöt sig hårdare om den stora saxen inuti regnjackans ficka. Hon märkte knappt att saxens uddar stuckit hål på galontyget där inne.

Våden förklarade. Det rörde sig om det som den lilla var inklädd med, stoppningen var inte av intresse. Den kunde hon få behålla. De andra tygvarelserna prasslade instämmande, närmade sig, slöt upp runt omkring henne. De behövde bara lite, så lite. En meter räckte gott och väl.

Tygerna kastade sig över henne som en svallvåg. Mörkret slöt sig, väven kvävde, pulsen hamrade vid strupen. Skriken nådde inte ut, dämpades av allt mjukt och varmt som stramade och pressade andan ur lungorna. Paniken svalde henne. Fingrarna fick tag om skraddarsaxens metallkyla. Och Lilla spindel gjorde allt som Ordentliga Flickor inte gör. Hon rev och hon klöste, skar och klippte och högg. Hon vrålade och stack.

Ritsch-ratschande glipor av ljus uppenbarade sig i tyget. Släppte ut både hennes andning och skrik. Klampanget av rusande steg växte i styrka.

När skraddaren och storasyster ryckte undan skynkena som dolde vägen ut möttes de av Lilla spindel som stod och pustade mitt bland söndertrasade remsor av vad som en gång varit bortglömda gardiner, draperier och en ytterst otrevlig våd vid namn Jacquard. Ett riktigt otyg. Hennes bröstorg höjdes och sänktes under galontyget, svetten svalkade skönt mot nacke och skulderblad.

Storasyster var snart nästan rödare i ansiktet än Lilla spindel. Ett utbrott av vulkaniska proportioner var på väg, det syntes tydligt. Lilla spindel orkade inte hänga med huvudet eller ens se skamsen ut. Hennes lilla kropp var fullt upptagen med att ta igen det förlorade syret.

Storasyster öppnade munnen, verkade redo att släppa lös en harang av monstruösa mått, då skraddaren lade en hand över hennes. Den äldre kvinnan såg Lilla spindel i ögonen och vände sedan blicken ner mot tygerna, förklarade för den nära svimfärdiga storasystem att det bara var gamla daterade tyger, inget att oroa sig för, flickan hade snarare hjälpt till med utsorteringen.

Lilla spindel svalde luft, andningen började återgå till det normala under tiden som skraddaren ledde dem tillbaka ut till butiksytan och

en provdocka som nu bar kritstreckade och tillskurna tygbitar formade som en ut och invänd kavaj.

Då storasyster provat kavajen och återigen bett om ursäkt för det inträffade skrev skraddaren ner en tid på en lapp för när plagget var färdigt att hämtas. Lilla spindel steg fram och ryckte i den gamla kvinnans byxben, räckte fram den tunga skraddarsaxen som hon kramat i famnen hela tiden under storasysters måttagning och kavajprovning. Men kvinnan bara skakade på huvudet, sade att den kunde komma väl till pass i framtiden ifall flickan ville prova på skraddaryrket. Hon verkade ju trots allt kunna handskas med tygen. Skraddaren blinkade åt henne.

Med en slutkörd storasyster i handen och saxen i den andra åkte Lilla spindel hem till mamma och pappa. Storasyster nämnde inget om Lilla spindels förehavanden och Lilla spindel nämnde inget om bortglömda tyger då hon väntade på jasminteet som bryggde.

Lilla spindel slog sig ner under bordet med en ångande kopp och funderade över dagens händelser. Hon kom fram till att det nog var klokt att skydda storasyster och föräldrarna från vetskapen om att det på vissa ställen trots allt fanns lite ovanligare varelser, att skraddaryrket ändå verkade rätt spännande och att det i fortsättningen var säkrast att ha saxen nära till hands om hon stötte på fler stötta tyger.

När värmen färdades ner längs med hennes strupe kände hon sig som en liten drake, nöjd och fullständigt tillfreds med var hon var.

Real Life

Hedersomnämmande

Ida Ståhl

Hedersomnämmande får Ida Ståhl, Jakobstad, för novellen ”Real Life”. Från första meningen placerar författaren läsaren i händelsernas centrum. Den välberättade novellen ger en realistisk skildring av ett klassamhälle med utbredd arbetslöshet där alla karakterer med små medel blir stora personligheter. Författaren skildrar skickligt motpoler som hopp och hopplöshet, rik och fattig samt passivitet och aktivitet.

Ida Ståhl är bosatt i Jakobstad men Korsnäsbo i hjärtat. Hon tycker om sextiotalsfilmer, djur och böcker, och skriver helst om skaviga relationer.

Jag hade inte träffat Oliver på nästan tio år när jag fick syn på honom i hotellets källare den morgonen. Vi var tolv förlorare som hade samlats i det dunkla konferensrummet. Tolv långtidsarbetslösa som Arbetskraftsbyrån buntat ihop för en sex veckor lång kurs i hur man sökte jobb. Bland oss fanns en närvårdare, en maskinoperatör, en fordonsmekaniker och diverse korttidsarbetare inom olika fält. Inga som annars skulle ha haft med varandra att göra, men nu hade vi inget val. Närvaro var obligatorisk ifall man inte ville bli utan pengar.

Vid det laget hade jag varit utan arbete i drygt två år. Jag hade med andra ord tumlat runt längs den ökända botten en längre tid redan, men förhoppningen var att jag med hjälp av tabletter och terapi snart skulle nå ytan. Det var inte ett optimalt tillfälle att konfronteras med en gammal klasskamrat, men jag hade ofta otur med sådana saker. Stötte på forna plågoandar eller kärleksintressen bara de gånger jag hade otvättat hår och munsår. Oliver hade varit ett av dessa kärleksintressen en gång, fastän han aldrig fått veta om det. På en hemmafest under gymnasiets första år hade jag klippt hans hår med en halvslö sax i någons kök – ett infall som var typiskt för tiden – varefter jag varit besatt av honom. Jag hade känt de mjuka hårstråna som en fantomsensation mot handflatorna varje gång vi suttit i samma klassrum. Nu var vi vuxna och sysslolösa, smutsiga fläckar på samhällets rena duk.

Vår kursledare hette Rolf och pratade som om han gjorde reklam för något. Det första han gjorde var att be oss gå laget runt och berätta om oss själva. Jag lyssnade noggrant när det blev Olivers tur. Ville veta hur hans misslyckande stod sig mot mitt. De andra deltagarna pratade om nedskärningar, åldersdiskriminering, utslitna kroppar och robot-samhället. Maskinoperatören tog också tillfället i akt att upplysa Rolf om att han minsann hade bättre saker för sig än att sitta på arslet i sex

veckor. Han hade genomskådat systemet, visste att vi bara var där för att förbättra sysselsättningsstatistiken. Flera andra stämde in i hans klagan, det muttrades och nickades.

Olivers berättelse var av ett helt annat slag, helt enkelt för att han hade ett kulturellt kapital som vi andra saknade. Han hade vuxit upp i ett hem med två psykologer och hade aldrig ens övervägt någon annan karriärbana. Det var först under psykologprogrammets tredje år som han insett att andnöden och sömnsvårigheterna var förbundna med utbildningen. Nu visste han inte längre vad han skulle göra.

Jag kunde nästan höra tankarna som surrade medan han pratade. Hånfulla. Avundsjuka. För att sådana som Oliver alltid landade på fötterna.

Konferensrummet skulle låsas så vi satt ute på hotelltrappan efter att de andra deltagarna gått för dagen. Det blev kallt om rumpen, jag fick sätta mig på min väska efter ett tag. Aprilsolen gömde sig bakom molnen, trottoarerna var dammiga och fulla av grus. Jag petade bort ett par stenar som fastnat i skosulorna. Oliver trummade med fötterna.

”Så, hur hamnade du här?” frågade han. ”Du sa något om att du varit sjukskriven, är du det fortfarande?”

”Sjuk i huvudet”, sa jag i en ton som var tänkt att vara skämtsam, men lät en aning för offensiv. Jag backade. ”Jag lider, som man brukar säga, av depression. Men jag är inte sjukskriven längre. Det är därför jag är här, det går ju inte an att få gratis pengar hur länge som helst.”

”Åh, fan vad jobbigt.”

Jag ryckte på axlarna som för att säga att det inte var hans fel och att det ändå inte var någon stor grej. Jag var van. Jag undrade om han analyserade mig och mina rörelser, bedömde dem ur en nästan-psykologs perspektiv. Min fördom var att psykologer såg på människor på ett annat sätt än andra, att de hela tiden var i sin yrkesroll. Jag rätade på ryggraden och bytte samtalsämne.

”Vad tyckte du om Max förresten? Han med stålhattorna.”

Max var en före detta lastbilmekaniker som uppenbarligen ville befinna sig var som helst förutom just i det där källarummet. Han

hade suttit med armarna i kors hela dagen och vägrat svara på frågor som var ”för personliga”, vilket visat sig gälla nästan alla. Hans största dröm var att vinna på lotto så att han aldrig behövde jobba igen. Jag kände samhörighet med Max, men önskade att jag inte gjorde det.

”Jag tror det kommer gå fint för honom”, sa Oliver och flinade. ”Nej, men jag tycker faktiskt lite synd om honom. Det är så uppenbart att han aldrig haft en chans. Så känner jag för nästan alla här.”

”Mig också?”

”Nej, inte dig. Du har ju hela livet framför dig ännu”, sa han och härmade Rolfs säljarröst.

Vi fortsatte med den obligatoriska genomgången av vad vi gjort efter gymnasiet. Jag berättade om några av de jobb jag haft, Oliver om surfresor till Australien och Nya Zeeland. Efter ett tag frågade han om han skulle köra hem mig. Han hade fått låna sina föräldrars ena bil medan han bodde med dem. Efter avhoppet från universitetet hade han flyttat tillbaka hem till vår lilla kuststad, men han hade fortfarande kvar det mesta av sina saker i Helsingfors.

”Så du är bara här tillfälligt?” frågade jag.

”Förhoppningsvis. Den här stan är för liten för mig. Jag flyttar så fort jag kommer på vad jag ska göra.”

”Tillbaka till Helsingfors?”

”Jag har faktiskt funderat på Stockholm.”

Jag blev förvånad över att jag kände besvikelse. Det virvlade upp som dy i klart vatten.

”Men det blir nog först till hösten”, fortsatte Oliver. ”Somrarna är ju så fina här, jag brukar alltid komma hem på semester ändå, den här gången blir jag bara kvar lite längre.”

Jag log ner mot skosulorna. Hans bil var mycket ren och luktade läder.

Kursen hann knappt börja ordentlig innan den blev abrupt inställd. Redan andra dagen hade den dåliga stämningen spridit sig och börjat eskalera. Det var Max som var den drivande kraften, men han fick snabbt med sig Jens, maskinoperatören, och en yngre, estnisk kille

som hette Marten. De ifrågasatte varje uppgift vi blev tilldelade och tog konstanta rökpauser som fick Rolf att tappa tråden. Den tredje dagen fortsatte på samma spår, och efter lunchpausen återvände varken Max eller Jens till hotellet. Det syntes att Rolfs tålmod var på väg att sina.

Den fjärde dagen, som också blev den sista, klampade Max in fyrtio minuter för sent och muttrade något om bakfylla. Rolf bad honom stiga ut i korridoren för ett enskilt samtal. Max vägrade. Rummet blev elektriskt. Jag såg på Oliver som såg tillbaka på mig med höjda ögonbryn. Jag missade precis när Max spottade Rolf i ansiktet, men jag såg hur loskan rann längs kinden, över skäggstubben och ner mot halsen. Rolf stod blickstill en lång stund innan han tog ett litet steg framåt, en varning. Max växte, blev bredare.

Det var Oliver som bröt spänningen.

”Hej, hej, ta det lugnt”, sa han och ställde sig sakta upp. Han hade händerna framför sig som om han var under pistolhot.

Rolf backade igen, vände sig bort från Max och fick fram en näsduk ur byxfickan som han torkade ansiktet med.

”Ni kan gå för dagen”, sa han och stegade sedan iväg med långa kliv. Strax därefter smällde källardörren igen efter honom.

Efter att kursen ställts in återgick jag till att sitta hemma om dagarna, tittade på serier eller rakt ut i luften. Jag gick inte ut eftersom jag inte hade någonstans att gå. Det var så jag hade levt mitt liv de senaste åren, det hade blivit mitt normalläge. På mitt senaste jobb – som kassörskan i en blomsterhandel – hade jag klarat mig en och en halv vecka innan panikångesten blivit så svår att jag inte kom upp ur sängen. Efter det hade jag varit sjukskriven i ett helt år. Det var den bästa tiden jag upplevt på länge. Inga krav. Garanterade pengar. Det var ingen lottovinst precis, men åtminstone slapp jag oro mig över att jag skulle bli vräkt.

Under våren och försommaren hördes Oliver och jag ibland över Messenger, delade filmtips och skärmdumpar från den lokala Facebookgruppen som alltid var på gränsen till att urarta i bråk. Oliver beklagade sig över den höga pollenhalten och jag över min granne som

sålde gräs från sin lägenhet. Det sprang folk i trapphuset dygnet runt och den söta rökdoften spred sig genom ventilationen.

En gång i veckan åkte jag hem till mamma och hjälpte henne städa. Hon var deltidspensionär och hade problem med ryggen. Pappa hade dött när jag var elva och jag hade inga syskon. Det var bara hon och jag.

”Jag kan göra det där, mamma”, sa jag när hon stånkade och stönade för att nå med dammsugaren under soffan. ”Du kan väl torka damm i stället.”

När vi var klara kokade vi kaffe och åt Dominokex. Mamma hade köpt den nya sorten med päronsmak.

”Jag vet inte om de var så goda”, sa hon. ”De vanliga är nog bättre.”

”Jag tyckte de var jättegod”, sa jag och plockade åt mig två till för att göra mamma glad.

Innan jag gick frågade hon hur det gick med jobbsökandet. Jag orkade inte förklara för henne att jag inte ens försökte hitta ett jobb.

”Dåligt. Men det ska nog ordna sig.”

”Klarar du dig då? Du vet ju att jag oroar mig för dig”, sa mamma.

”Jag vet”, sa jag.

Det enda jag var kvalificerad att göra var att städa – samma jobb som slitit ut mammas kropp. Jag ville inte bli som mamma, hon ville inte att jag skulle bli som henne (något hon ofta poängterat under min uppväxt). Därför var jag hellre arbetslös. Då riskerade jag inte att fastna i något jag aldrig skulle ha motivation nog att lämna. Jag visste alltför väl hur lätt det var att bli likgiltig, hur snabbt man fann sig i en situation som till en början känts outhärdlig. Och så länge jag inte fattade ett beslut stod alla dörrar öppna. Tekniskt sett kunde jag bli vad som helst ännu, fast jag visste att det mest troliga var att jag inte blev något alls. Det låg ingen ”karriär” och väntade på mig.

Jag lämnade mammas lägenhet med en tjugolapp som brände skamfullt i fickan.

”Köp dig något gott att äta”, hade hon sagt.

I mitten av juni bjöd Oliver in mig till en midsommarfest hos sin kompis Adam, en kille jag mindes vagt från gymnasiet som sportig och stän-

dig i ett förhållande. Jag hade aldrig varit särskilt förtjust i högtider, särskilt inte midsommar. Det hade inget med det faktum att det alltid var dåligt väder att göra, inte heller med myggorna eller den pinsamma allsången. Det som skavde var grumligare och svårare att ignorera. Det härrörde som så mycket annat från pappas drickande och mammas stapplande försök att hålla ihop alltsammans. Maten som fick en bister eftersmak. Efter att ha funderat ett par timmar tackade jag ja, mest för att jag ville träffa Oliver igen.

Adam, eller snarare Adams föräldrar, bodde vid vattnet alldeles ovanför båthamnen. Huset var vitt och prydligt som en sockerbit, trädgården omgärdades av täta häckar och syrener. Jag var en av de sista att dyka upp eftersom jag tvingat mig själv att vänta femton minuter efter utsatt tid innan jag gick hemifrån. De andra satt på husets baksida kring ett provisoriskt bord uppbyggt av en gammal dörr och ett par träbockar. Man hade virat in ljusslingor i buskarna och plockat vilda blommor som placerats i små vaser.

”Jag kommer ihåg dig”, sa Adam när Oliver introducerat mig. ”Du hade svart hår, lite gothstil, typ?”

”Jo, jag hade väl det.”

”Vad gör du nu för tiden då? Lyssnar du fortfarande på The Cure?”

Jag ville säga att jag aldrig lyssnat på The Cure, de var alldeles för tama, men i stället skrattade jag eftersom det var vad som förväntades av mig.

”Jag gör inget särskilt just nu”, sa jag.

”Har du semester? Fan, vad skönt. Jag ska tillbaka till jobbet redan i övermorgon, det kommer bli ett helvete.”

”Vill du ha något att dricka?” frågade Oliver och räddade mig från fler frågor. Jag gav honom ett tacksamt leende.

Den avslappnade grillkvällen jag föreställt mig visade sig snart vara en mycket mer uppstyrd affär. Jag hade bara min barndoms midsomrar att jämföra med – länkkorven, den alkoholfria cidern i en och en halvlitersflaskor, gummiaktiga champinjoner och en ”exotisk” sallad med jordgubbar och balsamicodressing. Och så pappas tystnad som växte sig större i takt med klockan medan mammas händer lugnade,

plockade, torkade, borstade, smekte. Röda och spruckna av vatten och rengöringsmedel.

Oliver och hans vänner varvade mikrobryggd öl med prosecco. De grillade grapefrukt, halloumi och sparris. Jag skämdes över chipspåsen jag tagit med mig, men var glad över att jag åtminstone varit förutseende nog att välja lantchips framom sourcream and onion. När de sjöng snapsvisor med klara, ohämmade röster mimade jag eftersom jag inte kunde texten. Det var inte en otrevlig kväll på något sätt, men vi hade nästan inget gemensamt. Så när Oliver smög upp bredvid mig och frågade om vi skulle gå, med en hand som vilade lätt på min axel, reste jag mig upp så hastigt att jag nästan välte stolen.

Vi var fulla och lågmälda, gick längs vattnet, förbi båtarna och ungdomarna som parkerat sina vespor och mopeder i stora klungor. Innan vi gått hade Adam gett Oliver en konspiratorisk blick när han trodde att jag inte såg. Typ: ”Jaså, du och gothtjejen?”

Oliver raglade lite och stötte ihop med mig när han försökte återfå balansen. Jag kände en kort stöt av värme mot armen. Fast jag tagit på mig en tröja över klänningen hade jag gåshud över hela kroppen. Ungdomarnas skratt ekade över de lugna vågorna.

Hamnen tog slut, doften av salt ersattes av damm och nyklippt gräs. Vi rörde oss långsamt, gick förbi lummiga trädgårdar bakom vilka det gömde sig privata bryggor och stränder. Vi sa inte så mycket, men det kändes som om luften var full av ord. Ibland pekade Oliver ut platser där han lekt som barn, en barndomskompis hus, var han fått sin cykel stulen en gång. Jag hade inga sådana historier. Jag hade vuxit upp på andra sidan stan, där lekplatserna hade trasiga gungor och höghusen var fler än egnahemshusen.

När vi kom fram till min lägenhet – fastän ingen av oss uttalat det högt var det uppenbart att det var dit vi varit på väg hela tiden – stod vi stilla en lång stund i den ljusa natten. Jag såg upp mot mitt eget fönster, det var mörkt och tomt. Därinne hade ensamheten härskat sedan många år tillbaka, jag kunde nästan höra hur den ropade ut mot oss.

”Vill du ha sällskap?” undrade Oliver.

Jag nickade tyst och gick före honom för att låsa upp porten. Kände mig plötsligt spiknykter när jag klev in i det svala trapphuset.

Vi tog oss uppför trappan, in i hallen, vardagsrummet. Jag tände en lampa, Oliver satte sig i soffan. Jag blev kvar bredvid lampknappen, kände mig som om jag var fångad i en strålkastare. Oliver såg på mig med en ny sorts blick, jag vek undan med min. Hörde ljudet av när jag svalde i öronen.

”Jag är ledsen om du kände dig utanför ikväll”, sa han. ”Jag hoppas att du inte hade alltför tråkigt.”

”Nej, det var helt okej”, sa jag. ”Det var trevligt. Jag är glad att du bjöd in mig.”

”Bra”, sa Oliver och harklade sig. ”Kan jag få ett glas vatten?”

Jag hämtade vatten åt honom, stod nära medan han stjälppte i sig innehållet i tre giriga klunkar. När han var klar ställde han det tomma glaset på golvet. Jag skulle precis öppna munnen för att prata, men Oliver föregick mig. Det var som om han kände på sig att jag skulle säga något jag sedan inte kunde ta tillbaka.

”Bli inte kär i mig”, sa han och såg först ner på sina fötter, sedan rakt på mig som om han ville fästa orden med sin blick.

Jag blev iskall och kokhet samtidigt. Kände hur käkarna spändes, blev stumma. Vad svarade man på ett sådan sak? Medan jag stod och försökte få fatt i en vettig tanke och hoppades att mina kinder inte var så röda som de kändes, ställde sig Oliver upp. Han var inte mycket längre än mig, ett halvt huvud kanske, men hans närvaro var totalt uppslukande. När han kysste mig kände jag doften av hans schampo. Samma doft som förföljt mig i skolans korridorer för så många år sedan.

Det var inte på riktigt. Det var så hela den sommaren med Oliver kändes.

Overklighetskänslorna var inget nytt – mina år i isolering, utanför samhällets väloljade kugghjul, hade bildat en hinna mellan mig och resten av världen. Det var som om jag existerade i min egen lilla bubbla

som liksom gled ovanpå verkligheten. Jag lämnade inget avtryck i den, den lämnade inget avtryck i mig. Oliver levde också utanför den bubb- lan. Kanske hade han kunnat ta sig in om han velat, men hans villkor var satta redan från början. Bli inte kär i mig.

Vi träffades nästan alltid hemma hos mig. Bara en enda gång fick jag se Olivers barndomshem, när hans föräldrar var bortresta över en helg. Det såg ut precis som jag hade föreställt mig det. Stort, ljust och rent. I Olivers rum hängde planscher på Blur och Bob Dylan kvar på väggarna. Den smala pojksängen knakade så högt under oss att jag var rädd att den när som helst skulle braka sönder.

”Har du haft många tjejer i den här sängen?” frågade jag efteråt.

”Bara en. Min flickvän i gymnasiet.”

Laura. Naturligtvis. Hur hade jag kunnat glömma henne? Jag mindes den heta avundsjukan som invaderat min kropp varje gång jag sett de två tillsammans. Hur jag önskat henne sjukdom och elände, att Oliver skulle lämna henne. När jag kollade upp henne på Facebook senare såg jag att hon bodde i Norge, var gift och hade två barn.

”Vet du att jag hade typ en grej för dig i gymnasiet?”

Oliver tog sin hand från min midja, lade den bakom huvudet. Huden där den vilat blev kall.

”Jag anade nog det. Det var någon som berättade det för mig en gång, jag minns inte vem.”

Han lät så saklig, som om han inte hade en aning om hur hans ord påverkade mig. Jag andades djupt genom näsan.

”Vad tyckte du om mig då?”

”Jag tyckte att du var söt.”

”Jaså?”

”Jag tycker att du är söt”, sa Oliver och pussade mig i pannan.

Hela juli var nästan outhärdligt het. Vi låg med bara ett lakan över oss och balkongdörren på glänt, men det var helt verkningslöst då luften stod stilla. Att tugga på isbitar hjälpte, att duscha kallt hjälpte – men bara för stunden. Snart var vi lika klubbiga och dåsiga igen, suckade över att fläktarna var slutsålda överallt.

Vi gick inte på några fler fester tillsammans. Vårt umgänge inskränkte sig till min lägenhet och någon enstaka nattlig promenad. Det gjorde mig ingenting då jag var van vid att vara ensam och alltsedan mitt mående försämrats hade börjat vantrivas bland folk. Oliver fungerade på motsatt vis. Han dök för det mesta upp efter en utekväll eller en lång stranddag med alkoholdränkta andedräkt och en allt mörkare solbränna. Våra möten skedde helt och hållet på hans villkor, så när han inte hade tid var det bara jag som blev lidande. Det var länge sedan jag hade haft någon att vänta på.

En kväll mot slutet av månaden bestämde vi oss för att gå ner till havet. Oliver var rastlös och ville inte vara instängd. Vi gick genom stan, våra fotsteg studsade mellan byggnaderna. Utanför en bar såg vi en man i stålhattor som blödde från pannan. Han såg ilsken och ostadig ut. En uppumpad dörrvakt stod framför honom med armarna i kors och blockerade hans väg. Vi hörde honom deklarerat att polisen var på väg. Max gungade från fot till fot, det var omöjligt att veta vad han skulle göra. Det kunde gå hur som helst. Jag undrade vad som hade hänt – om det var dörrvakten som slagit honom eller någon annan?

”Borde vi hjälpa honom?” frågade jag.

Oliver rynkade på ögonbrynen.

”Hur skulle vi kunna hjälpa honom? Polisen är redan på väg.”

Han hade rätt såklart. Vissa människor var bortom räddning.

Det var folktomt på stranden förutom ett gäng tonåringar som satt på bryggan som ledde till hopptornet. Vi satte oss i sanden så länge vi väntade på att de skulle försvinna. Kanske blev de störda av vår närvaro, för ganska snart hoppade de på sina cyklar och mopeder och brände iväg i ett moln av damm.

”Vad skulle du säga om jag knuffade dig i vattnet nu?” frågade Oliver när vi stod på bryggkanten och såg ut över det mörka, sammetsläta vattnet.

”Inte så mycket, antagligen. Jag kan inte simma så jag skulle nog drunkna ganska fort.”

Oliver fnyste till.

”Du kan inte simma och inte köra bil.”

Det lät som om det skulle komma en fortsättning, men det gjorde det inte. Det var hur som helst sant att jag inte kunde köra. När folk frågade sa jag att det var för att jag inte såg någon nytta med det, men egentligen var jag rädd. Och var det inte logiskt att rädda människor inte skulle befinna sig i trafiken? Jag var rädd för vatten också. Pappa hade nästan drunknat en gång på en fisketur när jag var sju och jag hade aldrig velat bada efter det.

”Får jag fråga en sak utan att du tar illa upp?”

Så det kom en fortsättning i alla fall.

”Fråga vad du vill.”

”Vad vill du göra med ditt liv egentligen? Jag menar, är du nöjd med med att leva som du gör just nu?”

”Jag är deprimerad. Det är klart att jag inte är nöjd.”

”Så vad tänker du göra då?”

”Jag vet inte. Jag ser ingen anledning att tänka på det förrän jag mår bättre.”

”Tror du inte att du skulle börja må bättre om du faktiskt gjorde något?”

”Du låter som min terapeut.”

”Kanske borde du lyssna på henne”, sa Oliver.

”Honom”, sa jag.

En liten gnista av irritation hade väckts i bröstet. Jag kände mig blottad och patetisk. Både han och terapeuten hade med största sannolikhet rätt, men det var inte så enkelt som de fick det att låta. Och förresten: Vem var Oliver att uttala sig om det? Var det inte just rädsla som gjorde att han höll mig på avstånd? Hela sommaren hade jag hoppats på något slags tecken på att han ville riva muren mellan oss – skapa något riktigt – men han gled undan gång på gång. Snart skulle han vara borta och det skulle vara för sent.

”Jag orkar inte tänka på det just nu”, sa jag.

”Det kommer inte att ordna sig av sig själv”, sa Oliver. ”Ibland måste man bara fatta ett beslut.”

Kanske hade jag kunnat förklara för honom om mamma och mina rädslor. Den där paralyserande känslan i bröstet som höll mig tillbaka.

Jag ville ha något mer än ett själsdödande arbete. Jag ville inte behöva nöja mig med mindre än jag förtjänade. Men jag såg ingen klar väg framåt. Framtiden tedde sig mörk och ogenomtränglig.

”Kan vi gå tillbaka nu?” frågade jag. ”Det börjar bli kallt.”

”Snart”, sa Oliver. ”Bara fem minuter till.”

I augusti tog Oliver tåget ner till Helsingfors för att packa ihop sina saker och flyttstäda den gamla lägenheten. Han hade kommit in på en restplats på Stockholms universitet och skulle flytta in i ett kollektiv som en kurskamrat hjälpt honom hitta.

Samma dag som han berättade om flytten hade vi suttit bredvid varandra i min soffa, han bredbent och jag med knäna uppdragna mot hakan. Det hade äntligen börjat bli svalare, det fläktade från den öppna balkongdörren. Den sedvanliga doften av grannens gräs blandades med avgaser och trädens friskhet.

”Kommer du börja prata rikssvenska nu?” frågade jag.

”Vad tror du om mig egentligen?”

Oliver lyfte huvudet från ryggstödet. Jag lät knäna glida ner åt sidan, de nuddade nästan vid Olivers ben. Men bara nästan.

”Jag kan inte se dig framför mig i ett kollektiv. Äta linsgrytor och spara ut håret. Snart har du väl en flickvän med dreads och haremsbyxor.”

”Jag tror att din syn på kollektiv behöver uppdateras.”

”Okej”, sa jag. ”Inte dreads kanske, men hon kommer definitivt vara vegetarian och köpa alla sina kläder second hand. Och så kommer hon skriva poesi och släpa med dig på olika vernissager.”

Olivers bröstborg höjde och sänkte sig i en knappt märkbar suck. Jag hade brutit mot en outtalad regel. Men det var bara för att han skulle åka. Att jämföra det vi hade med något riktigt skulle alltid göra åtminstone en av oss besviken.

”Förlåt”, sa jag.

Jag var usel på att hantera avsked. Det var något med slutgiltigheten och känslan av att bli övergiven som fick mig att vilja förstöra allt. På pappas begravning hade jag reagerat på samma sätt. Jag hade inte gråtit en enda gång på hela dagen – inte ens när jag såg kistan sänkas ner

i det mörka hålet – och på minnesstunden hade jag snäst åt mamma när hon försökte krama om mig. Jag hade burit med mig hennes sårade blick sedan dess.

”Du kommer inte tänka på mig alls om en vecka.”

”Är inte det bra då? Du kommer inte tänka på mig heller”, sa Oliver.

Han hade tittat på klockan då, i huvudet var han redan någon annanstans.

”Jag måste gå nu. Jag har en del grejer jag måste fixa innan jag åker.”

Han hade suttit kvar några minuter till efter det. Ingen av oss hade sagt något mer, men återigen hade det verkat som om luften var full av ord.

Och när dörren gått igen efter honom, och fotstegen upphört, och hans ryggtafva försvunnit runt ett hörn var tystnaden enorm och öronbedövande. Verkligheten sipprade in sakta, sakta. Bilarna som körde förbi på gatan. Måsarna som väsnades. En granne som skrattade åt något på tv:n. Hela tiden pågick livet runtomkring mig. Och där var jag, också vid liv, en del av alltihop.

Tidigare pristagare i Solveig von Schoultz-tävlingen

2020 DIKTER

I Annakaisa Suni
II Gunilla Malm
III Sara Ebersson
Hedersomnämndande Emma Kanckos
Sara Nyman

2019 NOVELLER

I Otto Donner, Helsingfors
II Cecilia Langels, Vasa
III Marika Aminoff-Sundell, Esbo
Hedersomnämndande Eva Höglund, Åbo
Christa Nordlund-Hiltunen, Åbo

2018 DIKTER

I Ann-Charlotte Palmgren, Åbo
II Isabella Grüssner-Sarling, Pålssböle
III Johanna Evenson, Hammarland
Hedersomnämndande Louise Agnesdötter, Helsingfors
Eva Spikbacka, Hägersten, Sverige

2017 NOVELLER

I Mats Backström, Jakobstad
II Maria Kallio, Korsholm
III Ulrika Hansson, Helsingfors
Hedersomnämndande Christa Nordlund-Hiltunen, Åbo
Evelina Wilson, Esbo

2016 DIKTER

I Rickard Eklund, Vörå
II Malin Slotte, Helsingfors
III Camilla Thelestam, Helsingfors
Hedersomnämndande Bodil Granö, Esbo
Linda Smith, Åland

2015 NOVELLER

I Susann Uggeldahl, Esbo
II Maria Rönnqvist, Jakobstad
III John Christian Nordman, Pörtom
Hedersomnämndande Nina Brander Källman, Östhammar
Johan Fagerudd, Vasa

2014 DIKTER

I Sebastian Johans, Uppsala/Mariehamn
II Åsa-Maria Berg-Levinsson, Fristad
III Lisa Sjöholm, Stockholm
Hedersomnämndande Margaretha Sillander, Malax
Linda Smith, Sund

2013 NOVELLER

I Ann-Sofi Carlsson, Vasa
II Solveig Eriksson, Helsingfors
III Ann-Christine Snickars, Åbo
Hedersomnämndande Christa Nordlund-Hiltunen, Åbo
Iris Backlund, Esbo

2012 DIKTER

I Karin Erlandsson, Mariehamn
II Sonja Nyström, Åbo
III Kristian Brunell, Jakobstad
Hedersomnämndande Lotta Sanhaie, Helsingfors
Ann-Christine Snickars, Åbo

2011 NOVELLER

I Ulf Jäverfors, Jakobstad
II Ann-Helen Berg, Åbo
III Isa Fellman, Helsingfors
Hedersomnämndande Sonja Ahlfors
Maria Ingman, Sibbo

2010 DIKTER

I Katarina Schmidt, Helsingfors
II Lotta Wilenius, Karis
III Ulrika Gustafsson, Hägersten
Hedersomnämndande Johanna Boholm, Jomala
Aysha Andersson, Helsingfors

2009 NOVELLER

I Solveig Eriksson, Helsingfors
II Iris Backlund, Esbo och Maria Lönnberg, Esbo
III Maria Grundvall, Helsingfors
Hedersomnämndande Anna Olsoni-Broman, Sibbo

2008 DIKTER

I Katarina von Numers.Ekman, Kyrkslätt
II Christel Sundqvist, Vasa
III Katherine Laurent, Åbo
Hedersomnämndande Mia Frank, Åbo

2007 NOVELLER

I Katherine Laurent, Åbo
II Monica Fjällström, Pargas
III Monica Cleve, Helsingfors
Hedersomnämndande Susann Uggeldahl, Esbo
Christel Sundqvist, Vasa

2006 DIKTER

I Utdelades inte
II Mary Kuusisto, Ekenäs
III Rebecca Crichton-Nylund, Kvevlax
Hedersomnämndande Kitty Wright, Kimito

2005 NOVELLER

I Mia Franck, Åbo
II Olav Lönnbäck, Karleby
III Camilla Ahlström-Taavitsainen, Helsingfors
Hedersomnämndande Mikael Henriksson, Borgå
Katherine Laurent, Åbo
Puck Sumelius, Helsingfors

2004 DIKTER

I Anna Gullichsen, Sjundeå
II Gun Andersson/©n-Wilhelms, Pedersöre
III Camilla Lindberg, Tenala
Hedersomnämndande Helena Kallio, Fiskars
Maria Lönnberg, Esbo

VINNARSKRIBENTER | 2021

Louise Agnesdotter

Michael Hancock

Barbro Björkfelt

Maria Metso

Ida Ståhl

Solveig von Schoultz-tävlingen

Syftet med SFV:s litterära tävlingar är att främja intresset för att skriva skönlitteratur. Det finns två tävlingar: Arvid Mörne-tävlingen (för under 30-åringar) som instiftades 1986, och Solveig von Schoultz-tävlingen (för de som fyllt 30) som instiftades 2004.